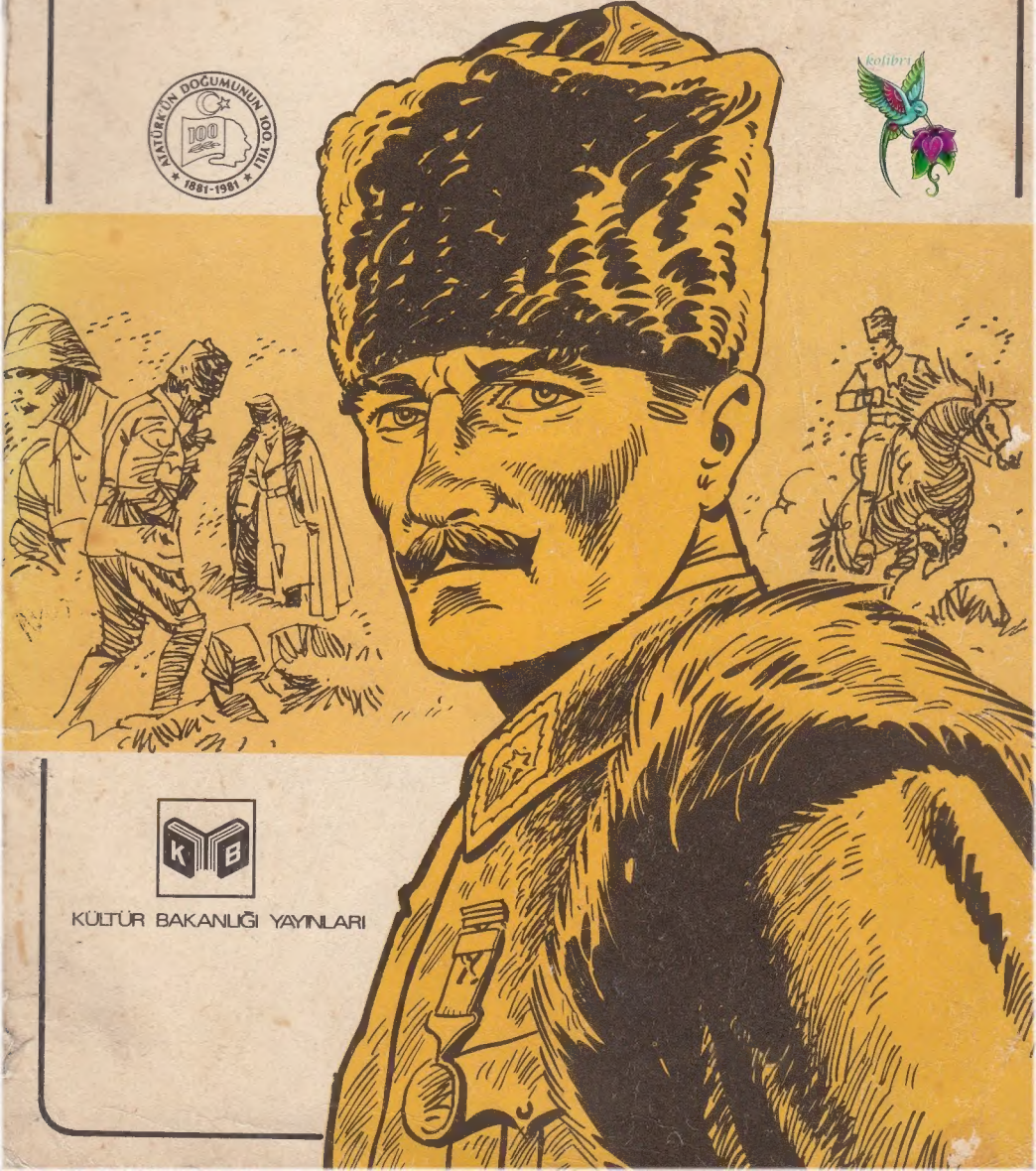

Ayhan Başoğlu

Altın Saçlı Kahraman

KÜLTÜR BAKANLIĞI YAYINLARI

Ayhan Başoğlu

**Mustafa
Kemal
Atatürk**

Altın Saçlı Kahraman

**Kültür Bakanlığı Yayınları : 450
Atatürk Dizisi : 4**

Kapak : Ayhan Başoğlu

Onay : 17. Aralık, 1980 gün ve 831.0—1910

**Baskı Sayısı : 17500 Türkçe, 7500 İngilizce, 5000 Arapça,
5000 Fransızca.**

Birinci Baskı : Ocak, 1981

ÖNSÖZ

Mustafa Kemal Atatürk'ün hayatı beyaz perdede canlandırılmak istenmiş, çalışmalar filizlenmiş, hatta bu rolü oynaması düşünülen aktörler Türkiye'ye gelmiş ve incelemeler yapmışlardır. Bir sanatçı olarak uzun uzun düşünmüş, bu, çok yönlü büyük adamı beyaz perdede canlandıracak aktörün omuzlarına binecek yükün ağırlığı karşısında kaygılanmıştım.

Ben bir sanatçıyım. Cumhuriyet çocuğuyum. Atatürk'ü çok seven ancak bir defacık olsun yakından göremediği için üzülen bir vatandaşımıza Atatürk'ün cevabını elbette hatırlarsınız: "Beni görmek mutlaka yüzümü görmek demek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve benimsiyorsanız bu kâfidir" demişti. Benim için de Atatürk'ü görmek nasip olmadı. Bu bir çağ sorunudur. Ne gam... Ama onu anlamak... İşte o nasip oldu. Anladıkça sevdim, sevdiğçe anladım ve böyle bir evlâdı yetiştiren ulustan olduğum için de gurur duydum.

Toprağı Türkiye'den büyük, nüfusu Türkiye'den kalabalık, teknolojisi Türkiye'den ileri ülkeler vardır. Ama büyük kurucusunu, doğumundan 100 yıl, ölümünden 42 yıl sonra bir meşale gibi yukarılarda tutabilen bir başka ülke yoktur. Oralarda bugün baştacı edilenler, yarın değerini yitirmiş; unutulmuşlardır. Bu durum Türk milletinin kadirşinaslığını ve tutarlılığa yatkınlığını gösterdiği kadar, Atatürk'ün sağduyusunun gücünü, çağları kavrayıcı yol göstericiliğini ve gerçekçiliğini vurgulamaz mı?

Mustafa Kemal Atatürk çocukları çok severdi. Kendisi de bir halk çocuğu olarak doğmuş, büyümüştür. Büyük eseri Türkiye Cumhuriyetinin ilk müjdecisi olan Birinci Büyük Millet Meclisinin ilk açıldığı günü Türk çocuklarının bayramı ilân etmiştir. En büyük sevgisi, ümidi ve dayanağı kendisini anlayacak, izinde yürüyecek Türk çocukları, Türk gençleri idi.

O halde bir sanatçı olarak bana düşen görev, Ata'yı genç nesillere tanıtmaya çalışmak değil miydi? Yani resimli hayat hikâyesini çizmek. Bu bir yerde Türkiye Cumhuriyetinin de hikâyesidir. Çünkü Ata'nın eseri hayatıdır.

Bu gerçeği farkettiğim anda da sırtımdan aşağı soğuk bir ter indi. Bu çok iri bir elmas taşıyı yontmayı üstlenen bir elmastraşın korkusu değil miydi?

Fırçama biraz da çekinerek sarıldığımı itiraf etmeliyim. Bu işin hakkını vermek, her keredede gerçeğe en yakın olanı çizmek öyle kolay yutulur bir lokma değildi. Ancak roman ilerlemeye başlayınca işin sandığım gibi zor olmadığını farkettim. Ben de şaşırdım. Bu neden böyle oluyordu? O zaman yaptığım işin bilincine vardım: Olayları yaşıyordum. Kendimi öylesine derinlemesine bulmuştum olayların içinde... Ve elinizdeki bu kitap çıktı ortaya. Onu, Atatürk'ün 100. doğum yıldönümünde Türk çocuklarına sunmak en büyük mutluluğumdur.

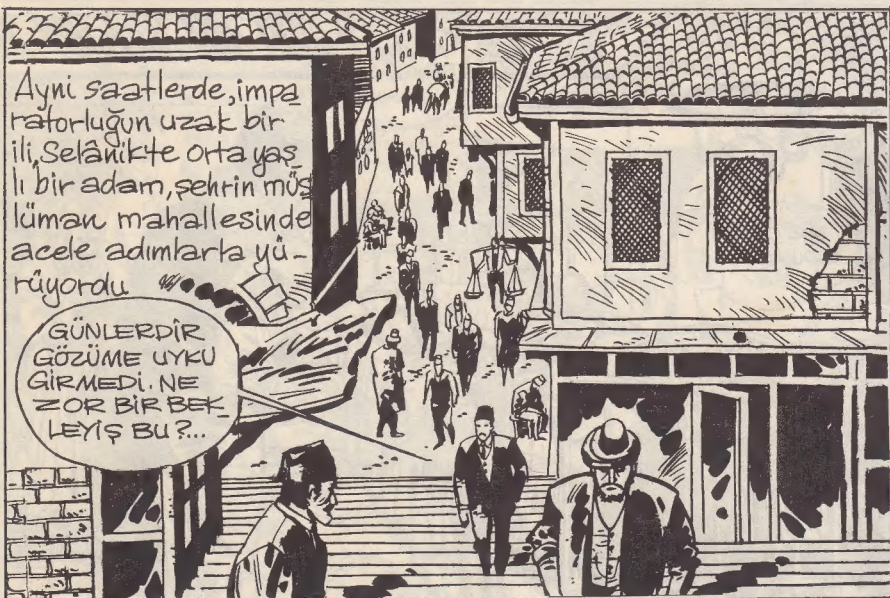
Doğumunun 100. yılında O'na sonsuz sevgi, O'na sonsuz şükran... Ne mutlu Türküm diyene, O'nun gibi bir babası, hocası olan Türk Çocuğuna...

Ayhan BAŞOĞLU

Takvimler 1881 yılını gösteriyordu. Mevsim bahardı. 600 yıllık bir hanedanın temsilcisi padişah Abdülhamit büyük bir ihtişamla İstanbul sokaklarından geçiyor, saraya yakın olanların sevinç çığlıkları taa arka sokaklardan duyuluyordu

Aynı saatlerde, imparatorluğun uzak bir ili, Selânik'te orta yaşlı bir adam, şehrin müslüman mahallesinde acele adımlarla yürüyordu

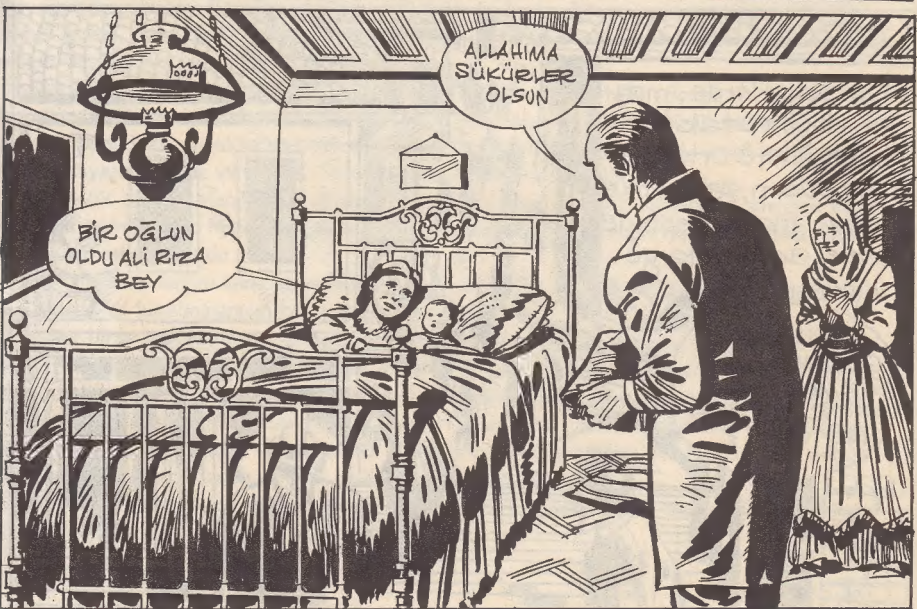
ŞU EVİ BİR ERKEK EVLADIMIN AĞLAMALARI
DOLDURDUĞU GÜN KENDİMİ DÜNYANIN EN MUT-
LU İNSANI HİSSEDECEĞİM

kapıyı yaşlı bir kadın açtı

GÖZÜN
AYDIN
EVLADIM

ANNE!

BİR OĞLUN
OLDU ALİ RIZA
BEY

ALLAHIMA
SÜKÜRLER
OLSON

ADINI MUSTAFA KOYALIM. YÜZ
HATLARI BANA BENZİYOR. AMA
İNŞALLAH O BENİM ÇEKTIĞİM
SIKINTILARI
ÇEKMEZ

Ali Rıza bey Papazköprüsündeki
eski işi gümrük muhafaza memur-
luğunu bırakmıştı. Şimdi keresteti-
câreti ile uğraşıyordu

HANIMCIĞIM MUSTAFA
BÜYÜDÜ ARTIK BİR
DE HAYIRLISI İLE
MEKTEBE
BAŞLASA-

Evet dedi.
Şu günlerde
beni de dü-
şündüren
bu

ONU MAHALLE OKULUNA
VERECEĞİM. OKUSUN, İTİBAR
LI BİR ULEMA OLSUN EVLADIM

Akşam

4

HOŞ GELDİN BEY,
BİRAZ YORGUN GÖRÜ-
NÜYORSUN. BİR ŞEYE
CANIN MI SIKILDI?

ÇOK ZOR ŞARTLAR ALTINDA
ÇALIŞIYORUM ZÜBEYDE. OLİM-
POS DAĞLARINDAKİ HAYDUTLARLA
UĞRAFMAK GÜÇ. HARAĞ İSTİYOR-
LAR. YOKSA TOMRUKLARINI YAKA-
RIZ DİYORLAR. HÜ-
KÜMET DE BAŞ-
EDEMİYOR ONLAR
LA

BEN OKUYUP RAHAT EDEMEDİM, BARI
ÇOCUKLARIM OKUSUN. MUSTAFA'NIN
DA OKUL ÇAĞI GELDİ. ONU ŞEM-
Sİ EFENDİNİN OKULUNA KAYDET-
TİRECEĞİM. BATI USULLERİNE GÖRE
EĞİTİM YAPIYORLAR
MIS

Ali Rıza beyin bu sözleri üzerine
Zübeyde hanımın güzel yüzüne
bir hüznün gölgesi düştü

ŞEMSİ EFENDİ
OKULU MU?
AMA BEN MUS-
TAFANIN MA-
HALLE OKULU
NA GİTMESİ-
Nİ, İMAM YADA
KADI OLMASINI
İSTİYORDUM

NAŞİL?

ANIL
BAYRAM

ZÜBEYDE, SELÂNİK OSMANLI İMPARATOR-
LUĞUNUN BATI KÜLTÜRÜNE, MEDENİYE-
TİNE EN YAKIN OLAN UCUDUR. YENİLİK-
LER BİZİM ŞEHİRİMİZE ÇABUK ULAŞIR

ŞEMSİ EFENDİ O-
KULU BU YENİLİKLE-
Rİ TATBİK EDİYOR

AMA...
BEN...

BEN MUSTAFACİĞİMİ BOYNUNA
ASILMIŞ SIRMALI ÇANTASI VE EN YE-
Nİ ELBİSELERİ İÇİNDE, İLÂHİLER, DU-

ALARLA MEKTEBE
BAŞLARKEN GÖRE
CEĞİM GÜNÜN
HAYALI, HEYEC-
NI İÇİNDEYDİM.
SİZ SE ONU
BİR ÖKSÜZ
GİBİ BAŞLAT-
MAK İSTİYOR-
SUNUZ OKU-
LA

PEKİ
PEKİ...

Aynı gece

ZÜBEYDE BU OKUL İŞİNE
ÇOK ÜZÜLÜYOR..ANLIYORUM
OĞLUNUN ELE-GÜNE KARŞI
GELENEKLERE GÖRE OKU-
LA BAŞLAMASINI İSTİYOR
ONUN GÖNLÜNÜ
ALMALIYIM.

ZÜBEYDE, BEN AKŞAM DÜŞÜNDÜM
TAŞINDIM.ŞEVİN İSTEDİĞİN GİBİ
OLACAK. MUSTAFA MAHALLE ,OKULU'
NA BAŞLAYACAK. HAZIRLIĞA BAŞ-

LA. BEN DE İMAM
EFENDİ İLE KONUŞURUM

AH! NE KA-
DAR İYİSİN
ALİ RIZA BEY

ATILAN
RIZAM

Şimdi evde mutlu bir telaş başlamıştı. Mustafaya yeni elbiseler dikiliyordu.

Oysa Mustafanın babası bir ta- kim gizli işler peşindeydi...

Birkaç gün sonra Mustafa için Âmin Alayı düzenlendi. Alay Sokaklarda dolardı; Fatma Hatun ilkokulunun yolunu tuttu

Mustafa'nın annesi Amin Alayını ke-
fes arkasından gözyaşları fışır-
tırdı.

Oysa Mustafa, basık tavanlı, kasvetli Fat-
ma Hatun okuluna ancak bir hafta ka-
dar devam edebildi.

Bir sabah babası onu kolun-
dan tuttu başka bir okula,
Şemsi Efendiye götürdü.

İyi niyetli, doğru sezgisli bir kişi
olan Ali Rıza beyin yazdırdığı
okulda Mustafa tam dört yıl
okudu.

Fakat mutlu günler uzun sürmedi. Ali Rza beyin sağlığı bozulmuştu...

NENİZ VAR? NEDEN GÖZLERİNİZ YAŞLI ANNE?

YOK, BİR ŞEY YOK YAVRUM. NEDEN AĞLAYACAK MIŞIM?

Oysa küçük Mustafa acı gerceği çok geçmeden öğrendi: Babası ağır hastaydı ve yaşantısının ilk acısını tattı. Babasını kaybetti.

ARTIK BUEVİN ERKEĞİ SEN OLACAKSIN MUSTAFA O YATIKÇA ALLAH ŞANA ÖMÜR VERSİN

AH, AĞABEY, GELDİĞİNE NE KADAR İYİ ETTİN. TESELLİYE İHTİYACIMIZ VAR

BAŞIN SAĞ OLSUN ZÜBEYDE. ALLAH GERİDE KALANLARA ÖMÜR VERSİN. NE DİYELİM?

GECE

MUSTAFA, BAK DAYIMLA ANNEM ÖBÜR ODADA TARTIŞIYORLAR

EYET, SÜS DA DİNLEYELİM MAKBULE

FAKAT MUSTAFANIN OKULU VAR... OLSUN

Bitişik odadan gelen konuşmaları ister istemez duymuş olan küçük Mustafa başına gelecekleri anlamış gibiydi

Ertesi gün erkenden hazırlanıp okulda giderken içinde bir korku vardı

MUSTAFA, DAYIN BİZİ LANGAZA'DAKİ ÇİFTLİĞE GÖTÜRÜYOR. BELKİ ORADA DA OKUL VARDIR. ŞİMDİ HAZIRLANACAĞIZ

PEKİ ANNE

İNŞALLAH GENEDÖNERİZ BURAYA

Akşam üstü kapıya yansa çift atlı bir fayton Mustafa'yı, doğduğu, her yanı babasının hatıraları ile dolu evden aldı, uzaklara götürdü...

Şimdi küçük Mustafa için yeni bir hayat başlamıştı. Yangaza-
daki çiftlik eski bir han bina-
sının çevresine kurulmuştu.

BURADA RAHAT
EDECEĞİNİZİ
UMARIM

TOPRAK İNSANLARI
BOŞ OTURAMAZ MUSTAFA.
KARDEŞİNLE
BERABER BAKLA
TARLASINDAKİ
KARGALARI KOV-
LAYACAKSINIZ

BU ÇİRKİN KUŞLAR YENİ EKİ-
LEN BAKLALARI TOPRAKTAN
ÇIKARIP YER. ONLARI TARLA-
YA SOKMA. HAYDİ GÖREYİM
SİZİ...

VAY GELDİ
ONLARIN BA-
ŞINA DAYI

AYHAN
BİRGİM

Mustafa ve Makbule kargaları ön-
lerine katmış, bakla tartasının
sinirine kadar kovalamışlardı

12

HÜCUM
HÜCUM!

GİDİ KABADAYILAR.
BİR DAHA GELİN DE
GÖREYİM SİZİ...

YAŞAYIN
ÇOCUKLAR

DAYI!

ONLARA ÖYLE BİR
DERS VERDİNİZ Kİ
KOLAY KOLAY BUR-
KARA SOKULMAZLAR
BİR DAHA... HA-HA-
HA...

HERKES
TOPRAKLARINA
SENİN GİBİ
SAHİP OLSA....

Birgün yine kırlarda koşup oynarken, eski kilisenin yanında birkaç çocuk gördü

Mustafa büyülenmiş gibiydi. Farında olmadan ilertedi. Loş koridoru geçti; okula girdi. Bu rasi küçük bir odaydı.

Mustafa dizlerinin üzerine indi. Dersi dinlemeye başladı.

Öğretmen papaz bu davet-siz konuğu görmüştü. Yüzün de hafif bir gülücük dolmuştu. Bir şey sormadı. Der-sine devam etti.

Altın saçlı çocuğun yüzünü kaplayan mutlu ifade kısa bir süre sonra yerini üzüntüye bırakmıştı.

15

ti

NE SÖYLE-
DİKLERİNİ
ANLAYAMIYO-
RUM. NE KÖ-
TÜ...

Ders bitip okul dağıldığı zaman Mustafa bir süre Fatarsız kararsız dolaştı. Kendini mutsuz hissediyordu.

AH, ŞEMSI
EFENDİ OKU-
LUNDA OLSAY-
DIM ŞİMDİ

MUSTAFA, NEREDEYDİN?
HER YANDA SENİ ARA-
DIK. ÇOK DA ÜZGÜN
GÖRÜNÜ-
YORSUN.
NEN
VAR?

ESKİ KİLİSE
NİN YANINDAKİ
RUM OKULUNA
GİTTİM ANNE.
AMA SÖYLENEN
LERİ HİÇ ANLA-
MADIM

Zübeyde hanımın gözleri
buğulanmıştı.

OKULUNDAN UZAK
KALDIN. OYSA BABAN NE
KADAR İSTİYORDU OKUMANI

PAPAZIN OKULUNA
GİTMEME BAŞLADIK-
TAN SONRA BİZİM
MUSTAFA'NIN NESE-
Sİ YERİNE GELDİ
ZÜBEYDE

EYET AMA CİDDİ
BİR EĞİTİM DE-
ĞİL BU. SADECE
AVUNSAN DİYE
SESİMİ ÇIKARTMI
YORUM. YOKSA BİR
YERE VARMAZ
BU

MÜJDE MUSTAFA.
SELÂNİĞE, TEYZE-
NİN YANINA GİDİYÖ-
RÜZ. OKULUNA
KAVUŞACAĞSIN

YASA-
SIN

Mustafa, Selâniğe teyzesinin yanına
dönünce sivil ortaokulu demek o-
lan Mülkiye Rüştiyesine yazdırıldı.
Altın saçlı çocuk tekrar okula ka-
vusmanın mutluluğu içindeydi.

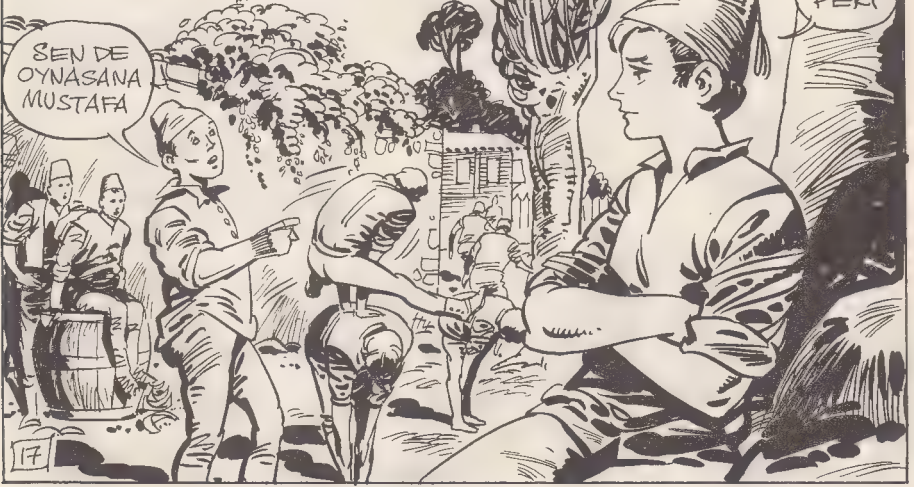

Zekası ve çalışkanlığı ile kı-
sa zamanda kendini sevdin-
di.

AFERİN
MUSTAFA.

Mustafa çok onurluydu. Mahallesindeki sokak oyunlarını seyreder, fakat katil mazdi

Bir sabah okula giderken Mustafa yolda süslü elbiseler içinde bir genç adama rastladı. Bu bir kurmay subaydı.

Altın saçlı çocuk o gün sınıfta hep o süslü elbiseyi düşündü durdu. Pırıl pırıl kırmeler, altın renkli işlemeler, sırma püsküllü kiling hiç gözünün önünden gitmiyordu.

O SÜSLÜ ELBİSEYİ GİYMEK İÇİN HANGİ YOLU TUTMALI? HANGİ OKULA GİTMELİ? KOMPUMUZ KADRI BEYİN OĞLU AHMEDİN ELBİSELERİ DE ONA BENZİYORDU. TATİLE GELDİĞİNDE GÖRMÜŞTÜM. ASKERİ RÜSTİYEYE GİDİYORDU

Ah! küçük Mustafanın en büyük zevki yollarda rastladığı subaylara doya doya bakmaktır.

Şimdi Selanik Mülkiye Rüştiyesindeki sınıfında eskisi kadar mutlu değildi. Askeri Rüştiye olsun istiyordu. Kadri beyin oğlu o okula gidiyordu. Günün birinde subay çıkacaktı. Bir gün teneffüste çocuklar itişip kakışıyor, şakalaşıyorlardı

NE OLMUŞ YANİ?
İNCİLERİN Mİ DÖ-
KÜLDÜ MUHALLEBİ
ÇOCUĞU!

YA!

MUHALLEBİ ÇOCUĞU
OLSAM SENİN GİBİ
ŞİŞKO OLURDUM.
AL!

UF!

Bu sırada kapıda arap
ça öğretmeni Hafız e-
fendi belirdi

Hafız efendi sorup
soruşturan cinsten
değildi. Tombul eli kü-
çük Mustafa'nın sura-
tına indi.

21

Haksızlığa hiç dayanamayan küçük Mustafa'yı haksız yere yediği tokat ültimişti. Haksızlığa bir öğretmenenden bile olsa dayanamazdı.

Kimseye görünmek istemiyordu. Öylesine yıkılmıştı... Tenha sokaklardan geçerek eve geldi. Kendini yatağın üzerine attı. Hiçkırıkla ağırla.

NE OLDU MUSTAFA?
NEN VAR YAVRUM?
NEDEN AĞLIYORSUN?

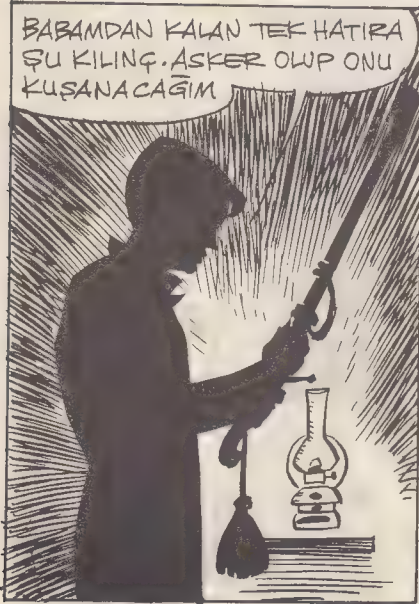
BİR DAHA O OKULA
GİTME ANNE. ÖĞ-
RETMEN HAKSIZ
YERE VURDU BANA

ZATEN BEN ASKERİ
RÜŞTİYEYE GİTMEK,
SUBAY OLMAK İSTİ-
YORUM.

HAYIR!

Oysa Altın Saçlı Çocuk, tam bir çöküntü içinde olan Koca Osmanlı imparatorluğunun bitkin ordusuna girdiğini farkedecek yaşta degildi. Sultan Abdülhamidin ordusu, parasız, teçhizatırsız, bakım-sızdı. Nice yağız vatan evlatları uzak sınırboylarında eriyip gidi-yordu.

Altın saçlı çocuk Selânik Askeri
Rüştiyesinde mutlu ve çalışkandı

Önceleri askeri okula girmesine
karşı koymuş olan annesi şimdi
onunla gururlanıyordu

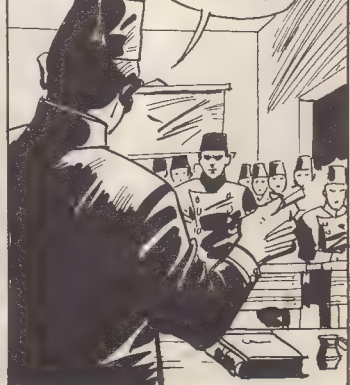

BU MUSTAFA ÇOK ZEKİ
VE ÇALIŞKAN BİR ÇO-
ÇUK MUSTAFA BEY

EYET, MATEMATİKDE
DE ÇOK İYİ. AMA İKİ-
MİZİN ADI ÇOK KARIŞI-
YOR NAIL BEY

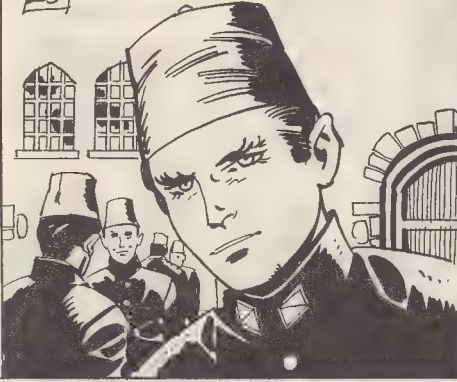

OĞLUM, SENİN ADIN MUSTA-
FA, BENİM DE ÖYLE. BU
BÖYLE OLMAYACAK. ARADA
BİR FARK BULUNMALI. BUN-
DAN SONRA SENİN ADIN MUS-
TAF KEMÂL
OLSUN

Takvimler 1895 yılını gösterdiği zaman Mustafa Kemal 14 yaşındaydı. Manastır Askeri Rüştiyesi bitmişti. Şimdi o Manastır Askeri idadisinde bir öğrenciydi

25

1897'de Yunanlıların Türk Sınırlarına saldırmasıyla Türk-Yunan savaşı patlak verdi. Yurdu bir kahramanlık ruhu sarmıştı.

Savaş, Manastır Askeri idadisindeki çocukları da etkilemişti. Aralarında konuşulan tek konu artık kahramanlık olmuştuk.

OKULDAN KAÇIP
ORDUYA KATIL-
LIM ARKADAŞ-
LAR

Mustafa Kemal'in yatakhaneye geç geldiği bir gece

HİST,
MUSTAFA
KEMAL

ÖMER, SEN
DAHA UYUMA
DİN Mİ?

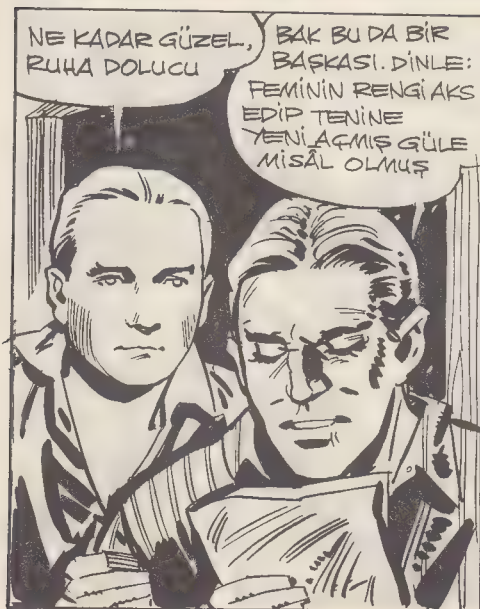
NEDEN UYUMADIN
ÖMER NACİ?

SUS. GEL YANIMA
OTUR. NAMIK KEMAL
Lİ TANIYOR MUSUN?

ŞAIR
DEĞİL Mİ?
ÇOK ATEŞ-
Lİ ŞİİRLERİ
VAR
DİYORLAR

EVET, BAK BİR
NUSHASINI ELE
GEÇİRDİM. DİNLE:
VÜCUDUN KİM HAMİR-
İ MÂYESİ HÂK-I VA-
TANDIR.
NE GÂM RÂH-I VATAN
DA ÇÂK OLURSA
CEVR Ü MİHNETTEN

NE KADAR GÜZEL,
RUHA DOLUCU

BAK BU DA BİR
BAŞKASI. DİNLE:
FEMİNİN RENGİ AKS
EDİP TENİNE
YENİ AÇMIŞ GÜLE
MİSÂL OLMUŞ

Mustafa Kemal bütün gece a-
teşler içinde yandı. Namık
Kemal'in Vatan ve özgürlük
şairleri ruhunu sarımsı.

"GÜL DEĞİL ARKASINDA KANLI
KEFEN
SEN MİSİN, SEN MİSİN? GARİP
VATAN"

AYHAN
BAŞDEMİR

Abdülhamit II'nin koyu istibdat idaresindeki perişan Osmanlı imparatorluğunda Namık Kemâl'in sesi, Mustafa Kemâl ve Ömer Naci'nin ruhuna düşen bir kıvılcım olmuştur.

NE O? ELİNDEKİ KİTAP NE MUSTAFA KEMÂL?
NAMIK KEMÂL'İN VATAN YAHUT Sİ-
LİSTİRE'Sİ. TAM AL-
TI DEFA OKUDUM ÖMER

Mustafa Kemâl ve Ömer Naci'nin bütün konuşmaları Mithat paşanın hatıratı ile Namık Kemâl'in edebiyatı üzerine idi

1898 yazında Manastır Askeri idadisini bitiren Mustafa Kemâl 1899 yılında Harbiye'ye girdi.

Ve 10 Şubat 1902

MUSTAFA KEMÂL 459
MEVCUT İÇİNDE OKU-
LU SEKİZİNCİ OLARAK
BİTİRİYORSUN. VATAN VE
PADİŞAHIMIZ SENDEN
NİCE HİZMETLER
BEKLİYOR

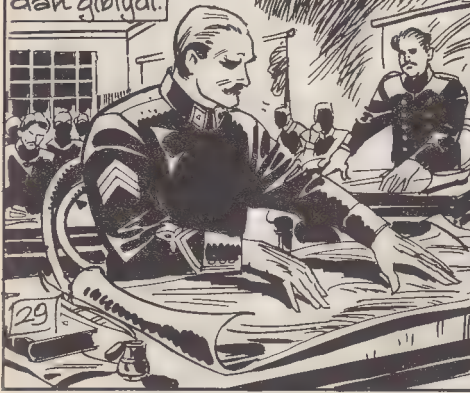

Arabanın içindeki genç teğmen heyecandan boğulacak gibiydi. Bir yetim olarak ayırdığı eve şimdi sırmalı elbiseler içinde bir subay olarak dönüyordu.

Hedefe her gün biraz daha yaklaşıyor. Altın saçlı subay yeni okulunda derslere büyük bir hevesle saldırdı. Hocaların verdiği problemleri çözerken geleceğin meydan muharebelerini idare eden bir kumandan gibiydi.

Fakat artık onu mesgul eden yalnız dersleri değildi. Abdülhamid'in istibdat idaresini şimdi daha iyi hissediyordu.

ABDÜLHAMİD KUŞKULARI VE KURUNTULARI KİNDE ÇIRPINAN BİR ZAVALLI AS-LİNDA...

Kurmay adayları arasında te-şekkül eden guruplarda vatan ve imparatorluğun durumu tartışma konusu olurdu. Altın saçlı subayın çevresinde de bir grup oluşmuştu.

"VATANIN BAĞRINA DÜŞMAN DİYİMİŞ HANÇERİNİ, YOK MIŞ KURTARACAK BAHTI KARA MADERİNİ"

Geleceğin Türkiyesini kuracak sa-
vaşçılar kadrosu bu gruplarda
şekillenmeye başlamıştı.

Mustafa Kemal ve arkadaşları Harp Akademisi-
nin تنها bir odasında
gizlice gazete çalışma-
larına başlamışlardı.

Bir gün Mustafa Kemal hazırla-
nan gazeteyi kuytu odanın duva-
rına çivilemeye çalışıyor, kireç
kaplı duvar çivi tutmuyor, kâğıt
habire kayıyordu. Birden ya-
başından bir el uzandı. Kâğıdı
duvara bastırdı.

BEN TUTUYORUM
YÜZBAŞIM. SİZ
RAHATÇA ÇAKIN

TEŞEKKÜR
EDERİM

BEN TOPÇU TEĞMENİ İSMET,
YÜZBAŞIM. YAZDIKLARINIZLA
TAM BİR FİKİR BİRLİĞİ HA-
LİNDEYİZ

BUNA
SEVİNDİM
İSMET

Gelecek yılların iki ayrılmaz ar-
kadaşı, iki kader ortağı, Mustafa
Kemâl ile teğmen İsmet uzun
uzun konuştular, dertleştiler. Kar-
ları kaynamıştı birbirine

Fakat Kurmay Okulun-
daki gizli çalışmalarını öğ-
renen, izleyen zülüflü İs-
mail adlı bir hafıye onla-
rın peşine düştü.

HİMM... BU
GENÇ SUBAY-
LAR BİRSEY-
LER GEVİRİYOR
YILDIZI HABER-
DAR ETMELİ

AYHAN
PAŞOĞIM

Bir gün kuytu odada gene gazetenin hazırlıklarına görmüş kendi hayal ve düşüncelerini beyaz kağıda döküyordı.

BUSON YAZI DEĞİL Mİ?

Birden kapı açıldı. Okul müdürü Rıza Paşa Odaya girdi.

NE YAPIYOR SUNUZ BURADA?

!?!.

Genç subaylar bu beklenmedik baskın karşısında donup kalmışlardı.

İKİDE BİRDE ORTADAN KAYBOLMANIZIN NEDENİ BU DEMEK! BURAYA GELİYORSUNUZ...

Fakat umdukları başlarına gelmedi. Okul müdürü masasının üzerindekiyle bakmadı.

KENDİNİZİ DERSLERİNİZE VERSENİZ İYİ EDERSİNİZ. HEPTENİZİ TUTUKLUYORUM.

Rıza Paşa etrafındakilere oda-
da yakalanakların hemen ceza-
landırılmalarını emretti

33

Fakat okul müdürü anlaşılmacı
bir şekilde onları korudu. İlk ön-
ce hafta sonu izninde mahru-
miyet gibi hafif bir ceza verdi.
Sonra ondan da caydı.

Okul müdürünün bu yoldaki davra-
nışının nedenini anlamak zordu.
Belki soylu bir koruma duygusu-
yla, belki de okulun adını korumak
içindi.

EVLATLAR.
SEVİNE
SEVİNE
GİDİYOR-
LAR

Soğuk bir Ocak günü Zübeyde
hanıma İstanbul'dan bir mektup
gelmişti.

KALINCA BİR
ZARF. HER
HALDE
MUSTAFA-
DAN

Zübeyde hanım İstanbul-
dan gelen mektubu titri-
yen parmaklarıyla açtı

کردن پیرامون
طریقہ

34

AYHAN
SAROGW

EVLADIM, MUSTAFAM.
ERKANI HARP MEK-
TEBİNİ BİTİRMİŞ.
KURMAY YÜZBAŞI
OLMUŞ. OKUL
BİTİ; ORDUYA KATIL-
DI ARTIK...

Mustafa Kemâl ve arkadaşları bu gün, yarın çıkacak tayinlerini beklerken pek şendiler İstanbul'da tatlı bir bahar başlamıştı.

Genç Kurmaylar neşe içinde İstanbul sokaklarını dolaşırken Abdülhamid'in hafiyesi Zülüflü İsmail de peşlerinde idi

BUNLARIN NE MAL OLDUĞUNU BİLİYORUM. GEÇEN SEFER RIZA PAŞA ONLARI ELİMDEN KURTARDI AMA...

ZÜLÜFLÜ İSMAİLİN NASIL YAMAN BİR HAFİYE OLDUĞUNU GÖSTERECEĞİM BU SEFER...

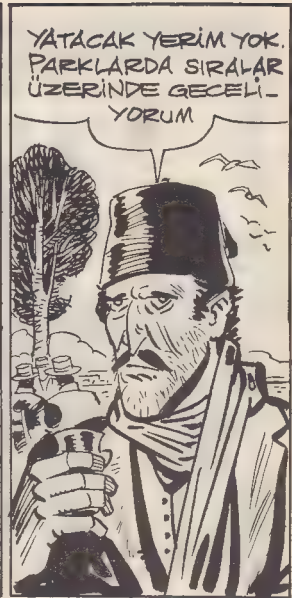

Üç arkadaş bir gün Emirgan Çay bahçesinde otururken Harbiyeden kovulmuş bir arkadaşlarına rastladılar

VAY, FETHİ!

MERHABA ÇOCUKLAR

ÜZÜLME FETHİ. BİZ ÜÇ ARKADAŞ
BİR APARTMAN DAİRESİ TUTTUK
GEL BİZİM YANIMIZDA KAL.

Aslında Fethi, Abdülhamidin hafıvesi
zülfü İsmail'in bir ajanıydı. Bütün
konuşmaları dinliyordu.

Ajan Fethi, Mustafa Kemâl ve arkadaşlarını her yerde adım adım izliyordu

Ve bir gece

KAPİ ÇALINI-
YOR. BU SA-
ATTE KİM
OLABİLİR?

BİLMEM
AÇIP BİR
BAKALIM

!

Birden Fethi'nin elinde bir tabanca belirdi

BU DA NE DEMEK
OLUYOR FETHİ?

ŞU KI, SİZ PADİŞAH
EFENDİMİZE KARŞI
BİR TAKIM TERTİP-
LER DÜZENLEYEN
BAŞI EZİLEŞİCE
EDEPSİZLER-
SİNİZ. BÜTÜN KO-
NUŞMALARINIZI
TESBİT ETTİK.
ELLER YUKARI

HEY,
GE-
RİN...

DAVRANMAYIN! HEPİNİZİ
SULTAN EFENDİMİZ ADINA
TUTUKLUYORUM. DÜŞÜN
ÖNÜMÜZE.

Mustafa Kemâl ve arkadaşları-
nı bir kupa arabaya tıktılar. Yeni
kapı'dan Beşiktaş'a hiç durma-
dan geldiler. Sonra araba Seren-
cebey yokuşuna tırmandı.

Hafiyeler Mustafa Kemâl'i ya-
nız başına bir odaya kapat-
tılar

SAATLERDİR BU ODADA-
YIM. GELEN, GİDEN YOK
ACABA BENİ NE
İLE SUGLA-
YACAKLAR

Birden kapı açıldı. İçeriye ka-
basakel adıyla bilinen Meh-
met paşa girdi

SEN HA! MUSTAFA
KEMÂL GEL
BAKALIM
BENİMLE

SENİ HAIN SENİ.
PADİŞAHIMIZ EFEN-
DİMİZE SUİKAST HA-
ZIRLIĞI HA! HADİ
HERŞEYİ ANLAT,
YOKSA FENA
YAPARIM

BENİM BUNLAR-
DAN HABERİM
YOK

HARP AKADEMİSİNDE DE YAPTIKLARINI BİLİYORUM: GİZLİ ÖRGÜT KURMAK, GİZLİ

İTİRAF EDECEK BİR ŞEY YOK. SİZİN KURUNTUNUZ BUNLAR

39

GAZETE ÇIKARMAK
ARKADAŞIN İSMAİL
HAKKI HERŞEYİ İTİ-
RAF ETTİ. SÖYLE,
SEN DE İTİRAF ET

Mustafa Kemal, İsmail Hakkı, Ali Fuat, Harbiyedeki subay nezarethanesinde aylarca tutuklu kaldılar

Fakat Mustafa Kemal'in beklemediği bir şey oluyor, görünmez bir el onları kurtarıyordu.

EGER BU SUÇ
LAMALARDA
İSPAR EDER-
LERSE CEZA-
MIZ ORDUDAN
ÇIKARILMAK,
YA DA FİZANA
SÜRÜLMEK
OLUR

HAYDİ, SERBESTSİNİZ
FAKAT TAYİNİNİZ ÇIKI-
NA KADAR İSTANBUL
DAN AYRILMAK YOK

Salıverilmeden sonra huzursuz gün-
ler başladı. Her gün yeni bir rivayet
çıkıyordu.

EGER BİZİ FI-
ZANA SÜRERLER,
SE, LIBYA KUMAN-
DANI RECEP PAŞA
NIN YANINA SİĞİ-
NİR ORADAN DA
AVRUPA'YA KAĞA-
RAK MÜCADELE
MİZE DEVAM
EDERİZ.

Birkaç gün sonra okul mü-
dürü Ali Rız Paşa onları
çağırdı.

EVLATLARIM, YAPMAK İS-
TEDİKLERİNİZDEN HABERİM
VAR. HER ŞEYİ BİLİYORUM. SİZİ
NEZARETHANEDEN BEN KUR-
TARDIM. HIÇ OLMAZSA
İSTANBUL'DAN
AYRILANA KADAR
DAHA DİKKATLİ
OLUN. ALLAH YAR-
DIMCINIZ OLSUN.

Daha sonra Mustafa Kemal ve arkadaşlarını Genel Kurmay'a
çağırdılar. Şam'da beşinci orduya tayini çıktı. 1905 yılı Şubat
ayında İstanbul'dan ayrıldı. Beyrut üzerinden otuzuncu süva-
ti alayına katıldı.

ZAVALLI ANNEM.
BEKLER DURUR.
DAHA ÖNCE, GELİ-
RİM DİYE YAZ-
MIŞTIM.

AYHAN
BAŞOĞLU

Bu ilk kışta hayatında Mustafa Kemal kollarını sıvadı. Birliğinin eğitim ve terbiyesine dört elle sarıldı

Mustafa Kemal üniforması için de mutluymuş. Ancak burada süpheli bir kıy, bir sürgündü. Akşam olunca arkadaşları Müfitle birlikte oturdukları iki odalı evin yolunu tutuyordu.

MÜFİT, BANA GÖREV VERMEDİKLERİNİ, KUMANDA YA KARİŞTİRMAKTAN ACAİP BİR ŞEKİLDE KALÇINDIKLARINI SEZİYORUM

GÜYA BİR BÖLÜĞÜ - GÜMÜZ VAR AMA...

Birkaç gün sonra

MUSTAFA, ALAYIMIZ BİR GÖREV ALMIŞ GİDİYOR. BİZE HABER VERMEDİLER BİLE

DEMEDİM Mİ? HEMEN KUMANDANA BAŞ VURALIM...

Kumandanın yanına çıktılar

SİZ BU ALAYDA STAJYERSİNİZ. KUMANDA ETTİĞİMİZ BÖLÜĞÜN ASIL KUMANDANI VAZİFİYİ DEVRALDI. SİZ BURADA KALIN. HEM NE TELAŞ EDİYORSUNUZ? MAAŞINIZI ALACAKSINIZ CANIM

MAAŞ UMURUMDA DEĞİL. BÖLÜĞÜMÜN BAŞINDA OLMALYIM

Süvari tümeni Kumandanını da gözleri tutmayınca ordu Kumandanına başvurudular.

BU NE KÜSTAHLIK! ÇIKIN DIŞARI...

BAŞÜSTÜNE KUMANDANIM

AHAN BASOĞU

Alay, akşam şemskinde konak lar

ŞURAYA BAK MUSTAFA / BİZİMLE KİMSE / İLGİLENMİYOR

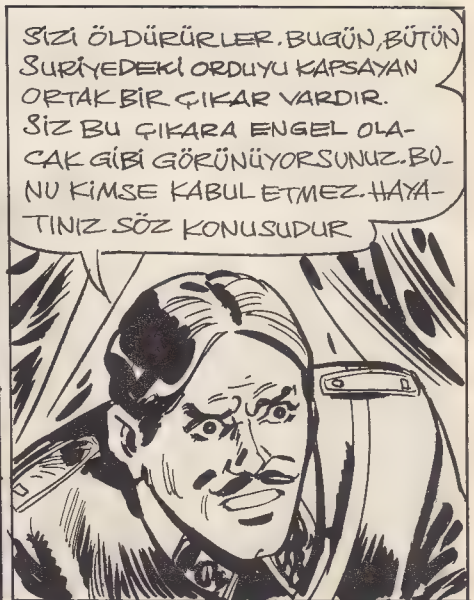
EYET. NE / YEMEK, NE / ÇADIR. AÇIKTA / KALDIK

Sonunda Mustafa Kemal'in emir eri imdada yetişti.

KOMUTANIM, LÂYİK DEĞİL AMA BU- / YURUN, BİZİM ÇADIRDA YATIN. / YATAK OLARAK KULLANACAGINIZ / BİR OT QUVALI DA BULABİLİRİM / BELKİ

ŞİMDİ DAHA KARARLIYIM. GELECEKLERİ VARSA GÖRECEKLERİ DE VAR.

TABANCAMIN EMNİYETİ HER ZAMAN AÇIK DURACAK

BİRİMİZE BİRŞEY OLURSA SAĞ KALAN ÖCÜMÜZÜ KOMASIN

45

Sefer Havran'a doğru oldu. Havran bir takım Bölgelere ayrılarak her bölgeye bir kuvvet sokuldu. Soygun başladı.

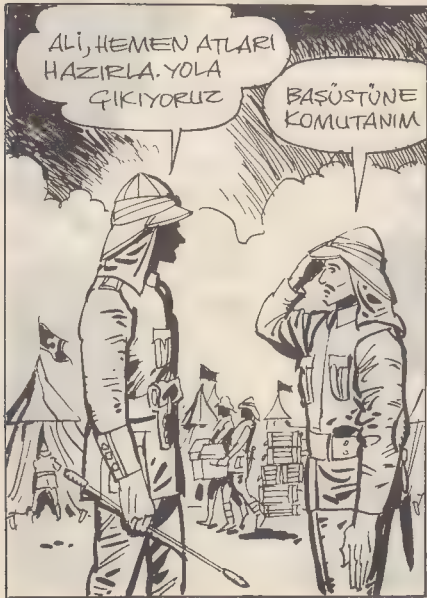
MERHMET YA SEYDİ. SADECE BİRKAÇ MECİDİ-YEM VAR. ALIN...

Gece sıcaktı. Mustafa Kemâl ve Müfettiş bir kum tepesinin eteğine oturmışlardı.

ASIRLARIN ŞANLI OSMANLI İMPARATORLUĞUNU NE HALE GETİRDİLER. ŞU HALE BAK.

SUS! BAK ASKERLER BİZİM ÇADIRI SARDILAR. SİLAHLARI İÇERİ YÖNELTİMLER

SOYGUNCULAR. BİZİ ÖLDÜRMEYE GELDİLER. ÇADIRDA YAKALASALARDI. İŞİMİZİ BİTİRECEKLER Dİ. BURAYA GELİRLERSE ÇARPIŞA-CAĞIZ

Gün batarken bir büyük kayanın
köşesini döndükleri zaman asi-
lerle karşılaştılar

DEMEK DOĞRU İMİŞ.
ORDUGÂHI BASMAK
İÇİN TOPLANMIŞLAR
GECEYİ BEKLİYOR
LAR

BİZİ GÖRDÜ, YERİMİZ BELLİ
OLDU. KARARGÂHA DÖNÜP
HABER VERMEDEN YAKA-
LAYALIM. HÜCUM

Şam'da İSTEMEYEREK KARIŞTIR-
GİM BU KIRLI İŞLER-
DEN NE KADAR TIK-
SINTI DUYDUĞUMU
BİLEMEZZSİN. SENİN
DE AYNI DUYGULAR
İÇİNDE OLDUĞUNU
BİLİYORUM

HAVA DA NE KADAR SICAK. HAYDİ
SİVİLLERİMİZİ GİYİP ŞAM ÇARŞI-
SINA KADAR UZANALIM. SOĞUK
BİR SEYLER İÇE-
RİZ. MÜFİDİ DE
ALIRIZ.

Hamidiye çarşısında ufak bir
dükkanın önüne geldikleri
zaman Kumandan Lütfü bey
içeriye seslendi

Lütfü beyin başı üzerine iğden
beli peştemalli, ayağı takunya
gençten bir adam ortaya çıktı

BİR KAHVENİZİ İÇMEYE GEL
DİK. BUNLAR KURMAY ARKA
DAŞLARIM

BUYUR SIN
LAR. HOŞ
GELDİNİZ

50

DURUN, SİZE BİRER PEYKE
GETİREYİM. DÜKKANIN ÖNÜ
DE OTURALIM. İÇERİSİ PEK
SICAK OLUR.

NE KADAR TE-
MİZ BİR İSTAN-
BUL TÜRKÜSÜ
VAR BU ADAMIN

TUHAF BİR DÜK-
KÂN BURASI. GÖRÜ-
NÜDE PEK AZ
MAL VAR. İÇERİ-
Sİ NASIL ACA-
BA?

HAYRET! FRANSIZCA
TIP, SOSYOLOJİ
VE FELSE-
FEYE AİT
KİTAPLAR
OKUYOR
BU ADAM

AYHAN
BAŞOĞLU

DÜKKANIN İÇİNDE BİR
SÜRÜ KİTAP GÖRDÜM.
MUSTAFA BEY OKUMA-
YA MERAKLI
GALIBA?

MUSTAFA EFENDİ
ÇEKİNME. MUSTA-
FA KEMAL DOSTU-
MUZDUR. KAFALARI

NIZIN İÇİ AYNI DÜ-
ŞÜNCELERLE DO-
LU. O YÜZDEN GE-

TİRDİM
ONLARI
BURA
YA

EH, Bİ
RAZ

MUSTAFA EFENDİ BİR İS-
TANBUL TIBBİYESİDİR.
HÜRRİYETÇİ HAREKETLE-
RİNDEN DOLAYI YAKALAN-
DI, MEKTEPTEN ÇIKARIL-
DI. ŞAMA SÜRÜLDÜ

Binbaşı Mustafa kemâl ile tıb
biyeli Mustafa efendi saatler
ce baş başa kaldılar.

YABIN AKŞAM SİZİ
BİZİM EVDE BEKLİ-
YORUM. GEÇ KAL-
MAYIN

MUTLAKA
GELECE-
GİM

Ertesi gece

ARKADAŞLAR, ÇOK DÜ-
ŞÜNÜŞÜMDÜR. BUNUN
BİR TEK ÇIKAR YOLU
VAR: DEVRİM YAPMAK

DEVİRİM YAPMALI...

EYET, TEK ÇIKAR
YOL BUDUR. BU U-
ĞURDA TEŞKİLAT-
LANMALI, BU GECE-
DEN TEZİ YOK BİR
CEMİYET KURMALI,
ADINI KOYMALIZ

Fakat kumandan Lütü
bey sessiz ve üzgündü

ÇOCUKLAR, KALBİM SİZİNLE
BERABER. AMA BENDEN BİR
ŞEY BEKLEMİYİN. ÇOLUK ÇO-
ÇUK SAHİBİ, SORUMLULUKLA-
RI OLAN BİR
KİMSEYİM BEN

O HALDE TOP-
LANTİYİ HEMEN
TERKEDİN. KO-
NUŞTUKLARIMIZ
SİZİ İLGİLENDİR-
MEYECEKTİR

52

Lütü bey toplantıyı dostça terketti

CEMİYETİMİZİN ADI
"VATAN VE HÜRRİYET
CEMİYETİ" OLSUN
KABUL MU ARKA-
DAŞLAR?

KABUL. YAŞASIN
VATAN VE HÜRRİYET
CEMİYETİ.
BU UĞURDA ÖL-
MEYE HAZIRIZ

MESELE ÖLMEKTE DEĞİL
ÖLMEDEN İDEALİMİZİ YA-
RATMAK, YAPMAK, YERLEŞ-
TİRMEKTİR. YAŞAMAYA
ŞİMDİ HER ZAMANKİNDEN
FAZLA İHTİYACIMIZ VAR

ATMAN
BİRCİLLİ

Vatan ve Hürriyet Cemiyeti kurulduktan sonra Mustafa Kemal subaylar arasında taraftar aramaya başladı

Genç kurmay çaresizlik içinde bunalıyor, evinden fırlıyor. Berdan nehri kenarında düşünceleri ile başbaşa kalıyor.

Hiç olmazsa bir cemiyetim var. Ama Suriye kısır. Ah, Makedonya'da olsaydım. Ne pahasına olursa olsun oraya gitmeliyim. Cemiyetimi orada kolayca yayabilirim.

Mustafa kemâl Beşinci Ordunun Yafa bölgesinde piyade stajı yapmakta olduğu sırada bir gün aizlice Mısıra gitti. Pire'ye giden bir vapura bindi. Oradan da bir Yunan teknesi ile selânik'e geçti.

Selânikte, Ömer Naci, Selânik Öğretmen Okulu müdürü Hoca Mahir, Selânik As. Rüstiye Müdürü Bursalı Takir ve Topçu Subayı Hüseyin ile Vatan ve Hürriyet Cemiyeti Selânik Şubesi ni kurdular.

Mustafa kemâl dört ay kadar Selânikte kalabildi. Fakat istanbul şüphelenmişti. Hemen Yafaya döndü. Gelen soruşturma subayı onu görevi başında buldu.

Memleket kaymıyordu. Çok geçmedi Selânikte yeni bir cemiyet kuruldu:

İTTİ HAT ve TERAKKI

Mustafa kemâl 27 Eylül 1907 de kolağası olarak üçüncü Orduya tayin edildi. Kendisini müşirlik Kurmay heyetine aldılar.

27 Eylül 1907, yani Mustafa kemâl'in tayini çıktığı gün Vatan ve Hürriyet ile İttihat ve Terakki cemiyetleri birleşti

Ama Mustafa kemâl kaygılıydı

PEKİ, MEŞRUTİYET REJİMİ KURULDUKTAN SONRA NE YAPACAGIZ? BUGİZLİ CEMİYET BİR PARTİ HALİNİ ALMALI, BİR PROĞ

RAMI OLMALI DIR. HAZIRLIK LI OLMALIYIZ

KÖHNELEŞEN VE HAYATİYETİNİ KAYBEDEN OSMANLI İMPARATOR LUĞU GÖVDESİ ÜZERİNE DEVLET OTURTULAMAZ. ANCAK TÜRK ÇOGUNLUĞUNUN YAŞADIĞI TOPRAĞIN ÜZERİNE OTURTULABİLİR

MESRUTİYET HÜRRIYETLERİ GER-
ÇEKLEŞTİRİNCE MİLLİYET DAVALA-
RI ORTAYA ÇIKACAKTIR. BU İŞE Bİ-
ZİM FELAKETİMİZE YOL AÇACAKTIR
İYİSİ Mİ BİZ TOPRAK FEDAKARLIĞI
YAPARAK ONLARI BIRAKMALI MI?

KOMŞULARIMIZCA OSMANLI ÜL-
KESİNİN TAKSİMİ ÇOKTAN KA-
RARLAŞTIRILMIŞTIR. DEVRİM HÜ-
KÜMETİ BUNU KENDİLİĞİNDEN
GERÇEKLEŞTİREREK EN UYGUN
SINIRLARA GEKIL MELİDİR (*) YOK

(*) 1920 Misak-ı Milli hudutlarını
Mustafa Kemal'in 1907'de tesbit
etmiş olduğu anlaşılıyor.

SULTAN HAMİD ANAYASAYI İKİNCİ KEZ ER-
GEÇ YÜRÜRLÜĞE KOYACAKTIR. AMA
SONRA?...İDAREYİ DEVRALACAK YE-
Nİ BİR HÜKÜMET GEREKİR. BU DEV-
RİMİN BİR LİDERİ, BİR PROGRAMI OL-
MALI DEĞİL MİDİR? BU DEVRİMİN LİDERİ
KİM OLACAK ARKADAŞLAR?

Bu soru üzerine derin bir
sessizlik oldu. Sonra Musta-
fa Kemal ağır, ağır konuştu

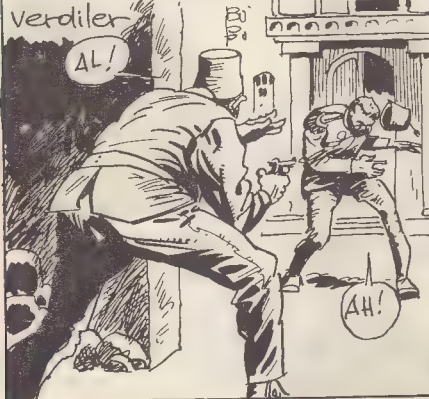
EVET... MUSTAFA KEMÂL...
EVET, NEDEN BİR MUSTA-
FA KEMÂL OLMASIN? BEN
BU İŞİ YÜRÜTE BİLİRİM

Mustafa Kemal fikirlerini ittifak ve Terakki kongresinde de savundu

Hürriyet için ayaklanma artık önlenemeyecek bir kıvamda idi. Soruşturma için İstanbul'dan gönderilen Yarbay Nazım daha sonra Şemsi Paşa İttihatçıların kurşunları ile can verdiler.

Niyazi, Yüzbaşı Bekir ve Enver dağa çıktılar. Enver daha önce Makedonya'da bulunmuş, Bulgar çetecileri ile çarpışmış. Dağa çıkması ile Hürriyet ayaklanmasının yıldızı oldu.

Hürriyet için ayaklanma artık önlenemeyecek bir hale gelmişti. 23 Temmuz 1908'de Manastır hükümet meydanında, saat 9'da Kurmay Binbaşı Vehip bey tarafından okunan bir nutukla halka duyuruldu.

1876 MİTHAT
PAŞA ANAYASA-
SİTEKRAE
YÜRÜRLÜĞE
KONACAKTIR

Mesrutiyetin ilanı büyük sevinçlerle kutlandı. Binbaşı Enver günün yıldızı olmuştu.

YAŞASIN HÜRRIYET
KAHRAMANI ENVER

İttihat ve Terakki Cemiyeti yeni kurulan Said Paşa kabinesine katılmadı ama hükümeti kontrolü altına aldı.

Selânikte akşamları fener aşılları düzenleniyor, sokakları bir insan seli kaplıyordu. Fakat bu kalabalıkta bir öngüzbaşı endişeli ve huzursuzdu.

ASIL SORUN ŞİMDİ BAŞLIYOR. YENİ KURULAN HÜKÜMET TEKİ SAİD VE KÂMİL PAŞA GİBİ İHTİYARLAR NEYİ HALLEDECEK?

Mesrutiyetin ilânından sonra
ittihat ve Terakki liderleri ile
anlaşmazlığa düşen Mustafa
Kemâl kendini mesleğine verdi

DEMİK
SİYASET
SAHNE-
SINDEN
ÇEKİLİ-
YORSUN?

EYET, VATANI KO-
RUMAK, MİLLETİ
MUTLU ETMEK İÇİN
ORDUMUZU ESKİ
TÜRK ORDUSU HALİ-
NE GETİRMEK LÂZİM

Selânik'de 38. Piyade alayında

TEFTİŞ VERMEMEYE HAZIR
OLUN. YENİ KOMUTAN VEKİLİ-
MİZ GELECEK. SELÂMÜN
ALEYKÜM DEYİNCE HEP BİR
AĞIZDAN ALEYKÜM SELÂM
DİYECEĞİZ

Yeni komutan vekili kır birat
üzerinde erlerin önüne vardı
ğinde onlara hiç alışık olma-
dıkları bir dille seslendi

Askerler bu yeni selâm şekli-
ne önce şaşırdılar, sonra ko-
mutanı aynı şekilde selâmla-
dılar. Bundan böyle Türk ordu-
sunda selâmlama böyle oldu

38 ci alay kısa zamanda kolordu içinde örnek bir birlik haline geldi. Bir gece tatbikatından sonra selâhiğin doğusunda bulunan Karaburun'a doğru yürüyüş yapıyorlardı

ÇOCUKLAR, NEREDE İSE SAFAK SÖKECEK. YILLARCA BU VATANIN UFUKLARINDA PARLAK BİR GÜNEŞİN DOĞMASINI BEKLEDİM. BAKALIM BU SABAH...

GÜNEŞ doğdu. Fakat gece den kalma bulutlar piltisini gölgeliyordu

ŞAHANE BİR GÜNEŞ...

HAYIR, HAYIR! BEKLEDİĞİM BU KARA BULUTLARLA ÖRTÜLÜ GÜNEŞ DEĞİLDİR. BEN BULUTSUZ, GÖLGESİZ BİR GÜNEŞİN DOĞMASINI BEKLİYORUM

İtalyanlar 27 Eylül 1911 de Osmanlıların Libya'daki topraklarına saldırdılar. Mustafa Kemal gönüllü olarak oraya gitti ve ilk askeri zaferini İtalyanlara karşı kazandı

Fakat 8 Ekim 1912 de Balkan Savaşı patlayınca Libya İtalyanlara bırakılarak barış yapıldı. Yunanistan, Sırbistan, Karadağ ve Bulgaristanın saldırısına uğradık. Hükümet ve ordu bir saldırıya karşı hazır değildi

Mustafa Kemal İstanbul'a dön-
düğü vakit Avrupa Türkiyesi-
nin kaybedildiği öğrendi

YAZIKLAR OLSUN, SELÂNİĞİ DÜŞMA-
NA BU KADAR UCU-
ZA NASIL BIRAK-
TINIZ?

Bulgar ordusu İstanbul kapı-
rına dayandı. Fakat Gatalca
savunma hattımızı yarama-
yınca Gelibolu yarımadasına
yöneldi. Mustafa Kemal orada
idi

Fakat bu sırada Balkan müt-
tefikleri biribirine girdiler. Sır-
bistan, Yunanistan, Romanya
birleşerek Bulgaristan'a sal-
dırdı.

FIRSAT BU FIRSAT-
TIR. BİRSALDIRSAK
EDİRNE-
Yİ KUR-
TARIZ.

FAKAT HÜKÜMET
PISIRIK BİR DAR-
BE İLE HÜKÜMET
DEVİRİP ORDUYU
YÜRÜTE-
LİM

BU İŞİ
ENVER
YAPAR...

Baba Ali baskıncılarının ba-
sında Enver vardı. İttihatçı-
lar iktidara geçti. Orduyu
yürüttüler. Edirne kansiz
geri alındı

ATHAN
BASOĞLU

Osmanlı ordusunun karakterleri apayrı iki kurmay subayının arası imparatorluğun kaderini çizcek şekilde açılıyordu. 4 Ocak 1914 tarihini taşıyan gazetelerde şu haber vardı.

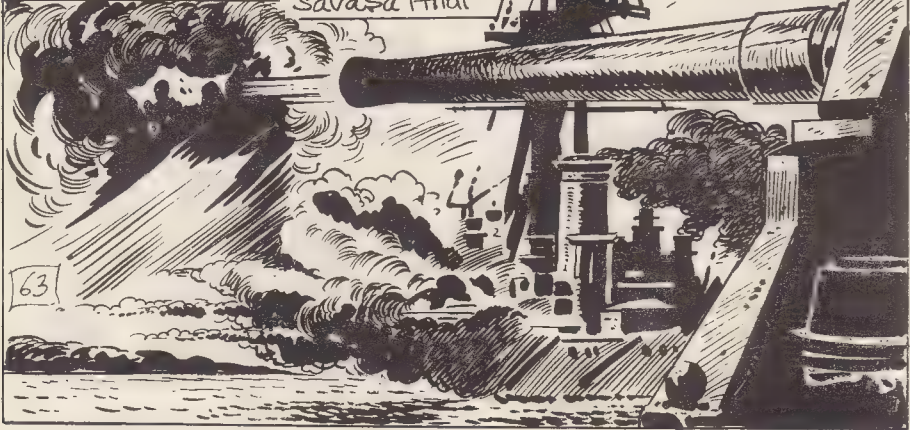

Avrupa ufuklarında kara bulutlar kümelenmeye başlamıştı. Birinci Dünya Savaşı korkunç bir hızla yaklaşıyordu. Enver paşa Alman hayranıydı.

ALMANLARIN MÜTHİŞ BİR ORDUSU VAR. BİR SAVAŞ PATLADIĞI TAKDİRDE MUTLAK GALİP GELECEKLERDİR. ONLARIN TARAFINI TUTARAK KAYBETİ-

Olaylar yıldırım hızıyla gelişti. 28 Temmuz 1914 de savaş başladı. İstanbul'da bulunan iki Alman savaş gemisi, Goben ve Breslauv gizlice Karadeniz'e açılarak Rusyanın Odesa limanını bombaladı. Ve Türkiye bir olup bitti ile Almanların yanında Savaşa itildi

Dünya Savaşının başlamasından altı gün sonra, padişaha meclise ve kabineye danışmadan Almanlarla ittifak yapan dört kişi, Enver paşa, Talat paşa, Mebusan reisi Halil bey ve Sadrazam Said Halim paşaydı

Sofya Sefaretinde

KORKTUĞU MA UĞRADIK.
ENVERDEN ANCAK BU
BEKLENİRDİ. TÜRKİYE
BU SAVAŞTAN SAĞ
ÇIKAMAZ

1915. BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI YIL- LARI

SOFYA ATEŞEMİLERİMİZ
MUSTAFA KEMAL'DEN BİR TELEGRAF
VAR. ORDUDA FİİLİ BİR GÖREVE
ATANMASINI İSTİYOR

Mustafa Kemal'in ısrarlı çabaları
sonucu kendisini Tekirdağ böl-
gesinde yeni kurulmakta olan on
dokuzuncu tümene tayin ettiler.

Mevsim kıştı. Alay, tümen, kolordu,
ve ordu kumandanlıkları yapma-
mış olan Enver paşa 90.000 kişi-
lik bir ordu ile Sarıkamışta Rus-
lara saldırdı. Benzeri görülmemiş
bir bozguna uğradık. Efler soğuk-
tan donarak öldüler

Kafkas cephesindeki bozgunu
Tih Sahrası ve Süveyş Kanalı'n-
da Mısır'ı almak için Cemal pa-
şa Kumandasında yapılan Sal-
dırının başarısızlığı izledi.

Tekirdağında bir ay uğraşarak tümenini ken-
di hazırlayan Mustafa Kemal, komutası altın-
daki kuvvetleri 25 şubatta Maydos'a geçirdi

65

RUSYA'NIN CEPHANE VE SİLAHI KIT-
TIR. İNGİLTERE VE FRANSA, RUS-

YA'YA YARDIM GÖN-
DERMEK İÇİN BO-
GAZLARDAN GEÇ-
MEK İSTEYECEK-
LERDİR. BOĞAZLA-
RI TUTMAMIZIN
SAVAŞIN KADERİ
NE TESİRİ VAR-
DIR

AYHAN
BİROĞLU

Londra. Deniz birinci Lordu Mr.
Churchill, kabine arkadaşlarını
Rusya'ya yardımı boğazlardan
geçirmekten başka çıkar yol
olmadığına inandırmıştı.

FRANSIZLARIN DA DESTEĞİNİ
ALAN DONANMAMIZ, BAZI KAYIP-
LAR PAHASINA DA OLSA BO-
GAZLARDAN GEÇİP
İSTANBUL'U ALMALI,
RUSYA YOLUNU AÇMA-
LIDIR

ÇOK TEHLİ-
KELİ BİR İŞ
MR. CHURCHILL

3 Kasım 1914

DÜŞMAN SAVAŞ
GEMİLERİ!...
KUMANDANA HA-
BER VERİN

66

Büyük hata başlıyor, İngiliz ve Fransızlar, Çanakkale'yi denizden zortlamaya geliyorlardı. İlk grupta İngilizlerin Indomitable (yılmaz), Infatigable (yorulmaz) zırhlıları, torpidolar, denizaltılar vardı. İkinci grupta Fransızların Suffren ve Berte zırhlıları idi

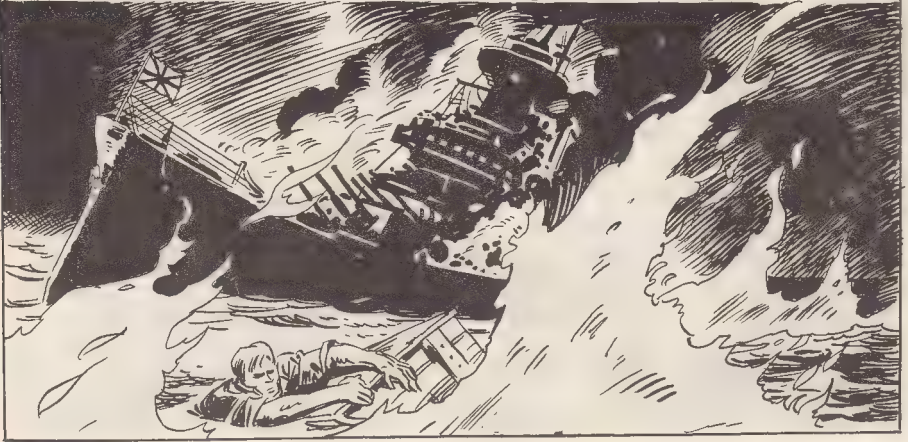
SERBEST
ATEŞ!

Düşman, toplatımızın eri semeyeceği bir uzaklıkta durarak Çanakkale boğazının her iki kıyısını bombalamaya başladı

AYHAN
BAŞOĞLU

Düşman o gün çekildi gitti. Fakat niyetinden vazgeçmemişti. Tekrar, tekrar geldi. ve bu ona çok pahalıya mal oldu. Irresistable ve Ocean adlı İngiliz zırhlıları ile Fransızların Bouvet zırhlısı ve bir torpidoları battı. Sayısız gemi hasara uğradı, sayısız deniz eri kaybettiler. Çanakkale'yi denizden geçemediler.

DÜŞMAN ÇEKİLDİ, FAKAT GENE
GELECEK VE DENİZDEN GEÇE-
MEDİĞİ ÇANAKKALEYİ KARADAN
GEÇMEK İSTEYECEKTİR. KABATE

ALMAN KU-
MANDANLARI
ÇIKARTMA-
NIN ANADOLU
YAKASINA
YAPILACAKI
KANISINDA

PE YADA SED
DÜLBAHİR'E
ÇIKARTMA
YAPABİLİR
LER

25 nisan 1915. Sabahın üçü. Ala-
ca karanlıkta üç savaş gemisi
birer hayalet gibi Arıburnuna
doğru ilerliyordu

Arıburnunu gözetleyen 4.Bölü-
gün 3. takımından Bigalı İdris
ve Gelibolulu Cemil nöbetteydi.

ŞURAYA BAK CEMİL,
KARANLIĞIN İÇİNDE BİR
TAKIM TEKNELER VAR

HEMEN
KOMUTANA
HABER
VERELİM

Bölük komutanı yüzbaşı Faik
hemen gözetleme yerine koştu

EVET, İLERİ AÇIĞIMIZDA BİR
ÇOK DÜŞMAN GEMİSİ TOPLAN-
MIŞ. FAKAT HAREKET HALİNDE
OLUP OLMADIKLARI BELLİ
DEĞİL.

ALO, KOMUTANIM, DÜŞMAN GEMİLERİ ARIBURNU KUZEYİNDE TOPLANIYOR. BİR ÇIKARMA HAZIRLIĞI OLABİLİR. BİZ MEVZİLERE GİRİYORUZ

GÖZETLEME-
YE DEVAM EDİN
TÜMEN KOMUTANINI HABERDAR EDECEĞİM

69

ÇIKARMAYA TEŞEBBÜS EDERLERSE TELAŞLANMAYIN. BIRAKIN ADAMAKILI YAKLAŞSINLAR GELECEKLERİ VARSA, GÖRECEKLERİ DE VAR

İŞTE İŞTE, GELİYÖRLER!...

BIRAKIN YAKLAŞSINLAR

BURASI KAYALIK. SAHİLE YANAŞAMAYACAGIZ. SUYA İNİP YÜRÜYEREK ÇIKACAGIZ

Çıkarmaya karşı, önce Hain-
tepedeki 2. takım, arkasından
3. takım son erine kadar çerpi-
sarak eridi gitti. Eti ile, kemigi
ile vatan topraklarına karıştı.

Balıkçıdamdaki 1. takım onla-
rın yerini aldı. Düşmanı olduğu
yere mihladi; ağır kayıp ver-
tilirdi.

57. Alay Karargâhı

KOMUTANIM, BEN
YÜZBAŞI İSMET.
DÜŞMAN KUZAY
ARIBURNUNA
ÇIKARMA
YAPTI

PIYADE ALAYI İLE DAĞ BATAR-
YASI DERHAL HAREKETE GEÇ-
MEK ÜZERE HAZIRLANSIN. KOMU-
TANLARI EMİR ALMAK ÜZERE
YANIMA GELSİN. ŞU EMRİM DE
BÜTÜN BANA BAĞLI BİRLİK KOMU-
TANLARINA İLETİLSİN!...

YAZDIĞIM RAPORU EN KISA VE ÇABUK YOLDAN 3. ORDU KOMUTANLIĞINA İLETİN

BAŞÜSTÜNE KOMUTANIM

Durumun korkulu vaziyetini gören Mustafa Kemal alayını Kocaçimen tepesi'ne yöneltti.

BU DERE YATAĞINI İZLEMELİYİZ. EN EMİN YOL BU

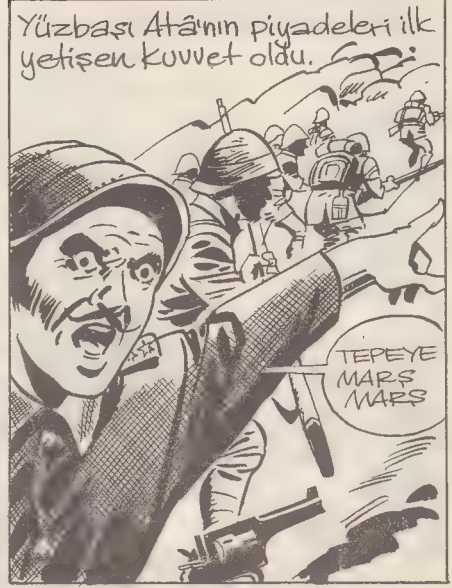
GİTTİĞİMİZ YOL PEK ÇETİNDİ. ASKER ÇOK YORULDU. DENİZDEN GÖRÜNMEYEN ON DAKİKA KADAR DİNLENSİN. BEN TEPEYE ÇIKIP ÇEVREYİ KOLAĞAN EDECEĞİM

Mustafa Kemal, yanında ya-
veri ve dağ topçu taburu ku-
mandanı ile Conkbayırını tır-
manmaya başladı

57. Alayın, kolon başında bulunan bölüğü Conkbayırı'na yetişince cephaneleri biten takımı kuvvetlendirerek ateş açtı. Dağ bataryası da Suyatağında mevzi alarak düşmana ateş yağdırdı.

57. Alay, Conkbayırı yönünde ilerleyen düşman birliklerine bir sahin gibi saldırdı, perişan etti. 25 Nisan 1915 de yapılan bu saldırı Çanakkale savunmasının temelini attı.

8/3 Ağustos gecesi Mustafa Kemal Anafartalar Gurubu komutanlığına atandı.

BÜYÜK BİR SORUMLULUK. AMA YÜKLENMEYE MECBURUM. VATAN ELDEN GİTİKTEN SONRA HAYATIMIN NE DEĞERİ VAR?

10 Ağustos 1915

TAN YERİ AĞARMAK ÜZERE. DÜŞMAN TOPÇUSU BİZİ GÖRÜP ATEŞE BAŞLAMADAN ÖNCE SALDIRIYA GEÇMELİYİZ.

Mustafa Kemal yolda tümen kumandanına rastladı

77

BEŞ DAKİKAYA KADAR SALDIRIYA GEÇECEĞİZ. GELİNİZ ASKERİN ÖNÜNE GEÇELİM

KIRBACIMI KALDIRDIM ZAMAN HEP BİR DEN DÜŞMANA SALDIRACAĞIZ.

Biraz sonra düşman siperlerini de Allah, Allah seslerinden başka şey duyulmuyordu

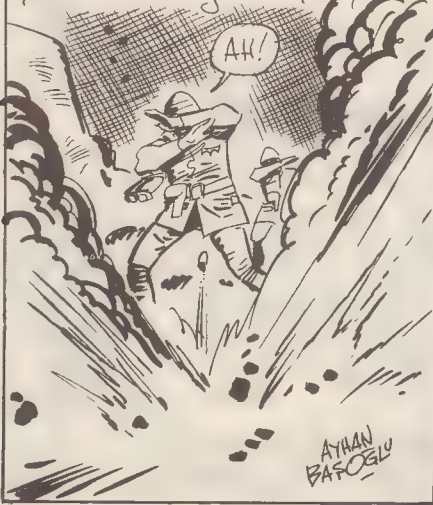
79

Fakat çok geçmedi düşman denizden ve karadan topçu ateşi açtı, Çonkbayırı Cehen-neme döndü

Bir sarapnel Mustafa Kemal'in çok yakınında patladı. Parçaları ortalığa saçıldı.

AYHAN BAĞOĞLU

KAN! YARALAN
DİNİZ KUMAN-
DANIM!...

HAYIR, BİRŞEY DE-
ĞİL. SARAPNEL PAR-
ÇASI GÖĞÜS CEBİMDE.

Kİ SAATA
ÇARPTI HI-
ZİNİ KAY-
BETTİ

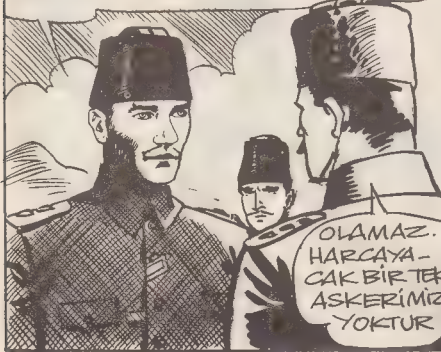

Dört saatlik çarpışmadan sonra 23. ve 24. alaylarımız Conkbayırını düşmandan temizlediler. 28. alay da Şahinsirtın en yüksek sırtını geri aldı. Sarıtarla ve Ağıl üzerinden batıya saldırdılar düşmanı perişan ettiler.

Daha sonraki günlerde savaşlar siper çarpışmaları halini aldı

BOĞAZLARI GEÇEMEDİĞİNE GÖRE DÜŞMANIN BU SAVAŞLARA DEVAM ETMEKTE BİR ÇIKARI YOKTUR. ASKERİNİ BAŞKA YERDE KULLANMAK İSTEYECEKTİR. BİR SALDIRI İLE ONLARI YOK EDELİM

BİR SALDIRI İLE DENİZE DÖKEBİLECEĞİMİZ SIKIŞIP KALMIŞ BU ASKERİ, DÜŞMANIN ÇEKEREK BİR BAŞKA YERDE KARŞIMIZA ÇIKARMASINA GÖZ YUMAMAM.

GRUP KUMANDANLIĞINDAN İSTİFA EDİYORUM

OLAMAZ. HARCAYACAK BİR TEK ASKERİMİZ YOKTUR

Mustafa Kemal'in istifası Alman maraşalı Liman Von Sanders tarafından hava değişikliğine çevildi. 1916 yazında Erzurum'u Ruslardan geri almak için hazırlanan sefere yollandı

80

Ruslar bizim saldırı planlarımızı bozmak için II. Ordunun toplanmasından önce Erzurum'da bulunan III. Orduya saldırdılar. Mustafa Kemal ustaca bir manevra ile Muş dolaylarında Rusları perişan etti. Muş ve Bitlisi geri aldı.

Bu savaşlar çetin olmuş, Mustafa Kemal Rus süngüleri ile sarılma tehlikesi gösterecek kadar kendini ortaya atmıştı. 1916 sonlarında Sekerat'da bulunan 16. Ordu Komutan vekilliğine atandı

MERHABA İSMET.
TEKRAR BULUŞMAK
NE GÜ
ZEL

FAKAT
BURADA
DURUM
ÇOK KÖTÜ
PAŞAM

PAŞAM ASKER AÇ VE SEFİL
DİR. YİYECEK SIKINTISI HADİS
HADİDİR. ATLAR KOŞUM TAKIMLA
RINI VE BİRİBİRLERİNİN KUYRUK
LARINI DİŞLİYOR

EVET, BUNLARI
BEN DE GÖRDÜM.

İLERİ HATLARI

DA HAFİF
BİRLİKLER
BIRAKARAK
ORDUYU GE
Rİ GEKELİM

Kış gittikçe şiddetini artırıyor-
du. Tuğgeneral Mustafa Kemal ve
Albay İsmet Cephayi geri almaya
karar verdiler.

Bütün gün yol aldılar. Akşam ka-
ranlığı erken bastırdı. Asker yo-
tulmuş, üşümüştü

HIH!, NE KORKAKMIŞ BU MUSTAFA
KEMÂL ! BİZİ BIRAKIP NEREYE KAÇ-
TI KİM BİLİR. BİZ BURADA DONARKEN
O SICAK DÖŞEĞİN-
DEDİR ŞİMDİ...

Medine ve Hicazi İngilizlerin elinden kurtarmak için tertiplenen Hicaz Kuve-i Seferiyesi Ordu Komutanlığına atanan Mustafa Kemal bu görevi kabul etmedi

ÖNEMLİ OLAN HAKKI
TÜRK OLAN TOPRAKLARI
SAVUNMAKTIR. GÖRÜŞÜME
GÖRE BU TOPRAKLARI BOŞALTIP
ORDUYU ANAVATANA ÇEK
MELİYİZ

82

Tuğgeneral Mustafa Kemal'in görüşü doğru çıktı. Hicazı bırakmamak yüzünden İngilizler Bağdatı elinizden aldı. Bağdatı geri almak için kurulan Yıldırım ordularının başına Falkenhein getirildi. Mustafa Kemal'e yedinci ordu kumandanlığı verildi.

TÜRK ASKERİNİ ANCAK
BİR TÜRK KUMANDAN AN-
LAYABİLİR. FALKENHEIN'LE
ÇALIŞMAMA İMKAN YOK

Görevinden ayrıldı. İstanbul'a geldi. Feriye Sarayı'na yerleşti.

SİZİ SARAYA
DAVET EDİYOR-
LAR. ALMANYA
İMPARATORLU-
NUN DAVETLİSİ
OLARAK GİDECEK
VELİAHD VAHDETTİN
EFENDİYE REFAKAT
ETMENİZ İSTENİYOR

Mustafa Kemal daveti kabul etti. Veliâhla yolculuğa çıktılar.

SİZİ PEK İYİ TANIYORUM.
ANAFARTALARDA KAZANDI-
ĞINIZ BAŞARI İSTANBULU
KURTARMIŞTIR

TEŞEKKÜR
EDERİM

Almanya yolculuğu sırasında Veliâht Vahdettin ile Mustafa Kemâl arasında samimi bir hava doğdu. Mustafa Kemâl Veliâhtı hazırlamaya çalışıyor.

Ziyaretleri sırasında Almanların yaldızlı sözlerine iltifat etmeyen Mustafa Kemâl harp sahasını bizzat inceledi.

TÜRKİYE'YE KARŞI DÜŞMAN SALDIRISI DURMADAN İLERLEMekte DİR. BU SALDIRILAR SÜRERSE TÜRKİYE YIKILACAKTIR. BUNLARI DURDURMAK İÇİN YETERİ KADAR YARDIM ALAMIYO RUZ

HENÜZ PADİŞAH DEĞİLSİNİZ. FA-KAT İSTANBUL'A DÖNÜNCE BU İŞLER DEN UZAK KALMAYINIZ. BEŞİNCİ ORDUNUN KOMUTANLIĞINI İSTEYİNİZ. BEN SİZİN KURMAY BAŞKANINIZ OLURUM. TÜRKİYE KADERİNİ KENDİSİ ÇİZMEK ZORUNDA DİR

1918 temmuzunda vahdettin padişah oldu. Altın saçlı subayın içi ümitle doldu. Yeni padişah onun görüşme istegini olumlu karşıladı, saraya çağırdı

Mustafa Kemal önceki tekliflerini tekrarladı

BASKOMUTANLIĞI KENDİ ÜZERİNİZE ALINIZ. BEN SİZİN KURMAYBAŞKANI - NIZ OLURUM. ÖNCE ORDU - MUZA KENDİMİZ SAHİP OLALIM. ANCAK ONDAN SONRA TEDBİRLERİ DÜŞÜNELİM

HİMM... PEKİ, BEN TALAT VE ENVER PAŞA HAZRETLERİ İLE GÖRÜŞÜRÜM.

84

ALMANYA YOLCULUĞU SIRASINDA İYİ ANLAŞTIĞIMIZ VELIAHD PADİŞAH OLARAK BENİ NASIL KARŞILAYACAK ACABA?

Altın saçlı subay saraydan üzgün ayrıldı
HER ŞEY BİTTİ. VAHDETTİN'DE BİLDİĞİM İKİ YÜZLÜ POLİTİKACILARDAN BİRİ. DAHA BİRKAÇ AY ÖNCE TİKSİNDİĞİNİ SÖYLEDİĞİ ENVER VE TALAT PAŞALARDAN MEDET UMUYOR... BEN GÖREVİMİ YAPTIM; VİCDANIM RAHAT

13 Kasım 1918. Düşman donanması ağır ağır İstanbul limanına giriyordu. Almanya yenilmiş, müttefik Osmanlı imparatorluğu mağlup sayılmıştı. İstanbul Hükümeti Mondros mütarekesi ile bayrağını indirmişti. Bu bir imparatorluğun sonuydu...

İstanbul hükümeti Mondoros Mü-
tarekesini imzaladığı zaman
Mustafa Kemal Yıldırım Ordular
gurubu Kumandanıydı. Savaşı
durdurma emri gelince İstanbul
la döndü

Şimdi İstanbul üzerine kor-
kunc bir sessizlik çökmüştü.
Azınlıklar çöşmüş, Türkler sin-
mişti. Şimdi vatanlarında ya-
bancı gibiydiler. Yollarda düş-
man devriyeleri dolaşıyordu

DÜŞMAN HARP
GEMİLERİ TÜRK
SULARINDA ÇA-
NAKKALE'DE BİN-
LERCE VATAN EV-
LADI HAYATLARI-
NI BUNUN İÇİN
MI VERDİ ?

Galip devletler Türklere hayat hakkı tanımamakta kararlıydılar.
Vatanın her parçası bir başka devletin pencesine düşüyordu. Bu
korkunc duruma nasıl bir çare bulunacak, bu korkunc düşü-
şe kim çıkipta dur diyecekti? Her kafadan bir ses çıkıyordu

EFENDİM, AMERİKAN
MANDASINI KABUL EDELİM
ONLAR ZENGİNDİR, BİZİ
DE ZENGİN EDER-
LER

BANA KALIRSA
İNGİLİZLERİN
MERHAMETİNİ
KAZANMAYA
BAKMALİYİZ

BAŞA GELEN
GEKİLİR. NE YA-
PARLARSA SES
ÇIKARAMATIZ

İTALYANLAR
ÇOK ŞEY VA-
DEDİYOR. ON-
LARA SEMPA-
TİK GÖRÜ-
NELİM

AYHAN
BAĞOĞLU

Islak bir şubat akşamı Harbiye den Osman beye uzanan kaldırım da orta boylu bir adam acele adımlarla yürüyordu.

ACABA BENİ NEDEN GAGIYDI ?

86

Halaskargazi caddesindeki üç katlı bir evin önüne gelince çevresini dikkatle süzdü. Kapıyı acau hizmetkâr onu hemen içeri buyuretti yukarı aldı.

HIÇ BİR SIFAT VE YETKİM OLMAKSIZIN ANADOLU'YA GEÇMEK VE ORADA MİLLETİ UYANDIRARAK KURTULMA ÇARELERİNİ ARAMAK İÇİN EN ELVERİŞLİ BÖLGE VE BENİ BÖLGEYE GÖTÜRECEK EN KOLAY YOL HANGİSİ OLABİLİR ?

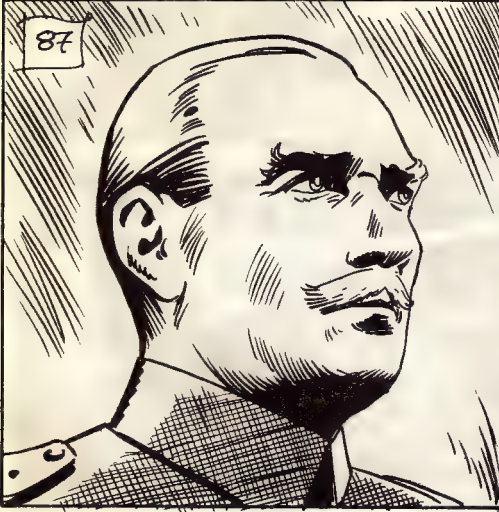

Albay İsmet bir süre harita üzerinde derin derin düşündü

Altın sağılı general kararlıydı. Ne yapacağını bilen insanların sakinliği içinde çevresindekileri ürkütmeden çekinerek uygun bir fırsatı bekliyordu.

87

Bir gün Harbiye Nazırı Şakir paşa kendisini çağırdı.

'İTİLÂF DEVLETLERİ NOTA VERDİ: SAMSUN VE ÇEVRESİNDEKİ RUM KÖYLERİNİN TÜRKLERİN SALDIRISI NA UĞRADIĞINI, ENGEL OLMAZSAK ORALARI İSGAL EDEREK DÜZENİ KENDİLERİNİN SAĞLAYACAKLARINI SÖYLÜYÖRLER. ORDU MUFEETİŞİ OLARAK ORAYA GİDİP DURUMU TETKİK EDECEKSİNİZ

Mustafa Kemâl'in aradığı fırsat çıkmıştı. Derhal çalışma arkadaşlarının seçimine başladı. Fakat...

BUNE HAL? BUNE TELAŞ RAUF?

YOLDA YAKALANMAKLA DÜŞÜNDÜ- GÜMÜ YAPAMAMAK AYNI ŞEY, YANI ÖLÜM DEMEK. O HALDE YAKİT KAYBETMEDEN YOLA ÇIKMALIYIZ. HE MEN BAUVLLARI HAZIRLAYIN. ZATEN OTOMOBİL DE KAPIDA

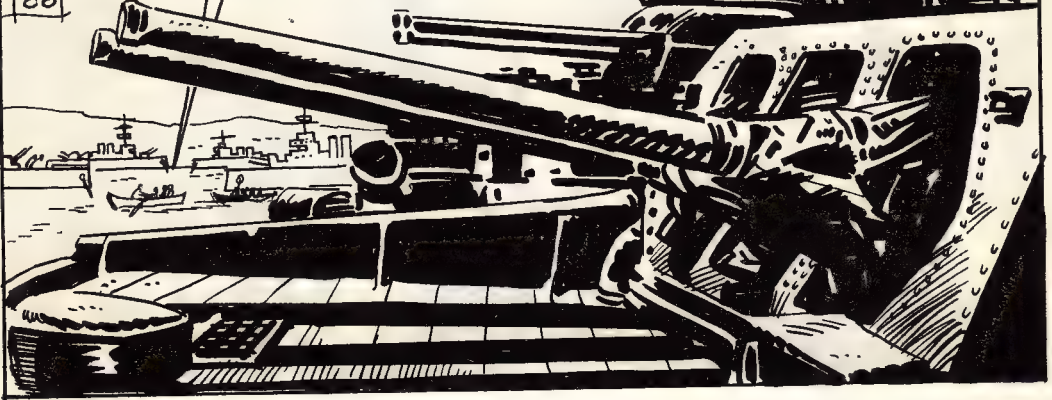
EMREDERSİNİZ. ZATEN HAZIR PAŞAM

16 mayıs 1919 günü Galata rıhtımından kalkan iki sandal limanı dolduran ve toplarını İstanbul üzerine çevirmiş olan düşman savaş gemileri arasından açığa çıkarak Bandırma vapuruna doğru ilerliyordu

HER YAN DÜŞMAN
SAVAŞ GEMİLERİ İLE
DOLU PAŞAM

88

Teknede Mustafa Kemâl ve yave-
ri vardı

GELDİKLERİ
GİBİ GİDERLER

Biraz sonra Mustafa Kemâl ve
karargah heyeti Bandırma va-
puruna çıkıyordu

DEMİR ALIN
HEMEN YOLA
ÇIKIYORUZ

Bandırma vapuru acele de-
mir aldı. Sessizce boğazdan
çıktı, Karadenize açıldı

BENİ BUGEMİ-
YE YENİ VERDİLER.
ÜSTELİK PUSLAMIZ
BOZUK VE BEN BU
SULARI İYİ BİLMİ-
YORUM PAŞAM

MÜMKÜN
OLDUĞU KA-
DAR SAHİLE
YAKIN BİR RO-
TA İZLEYİN

89

İngilizler Mustafa Kemal'in ha-
reketini haber alınca büyük
bir öfke ve telaşa kapıldılar.
Bab-ı Âliye yıldırımlar yağdırtı-
yorlardı.

GEMİ KARA-
DENİZE AÇIL-
MIŞ. ONU
ELİMİZDEN
KAĞIRDIK

Bit savaş gemisini hemen Ban-
dırmanın takibine çıkardılar
Mustafa Kemal'i yolda yakala-
yacaklardı

BİR İNGİLİZ SAVAŞ GEMİSİNİN
YOLUMUZU KESMESİ, YA DA TOR-
PİLLEMESİ MÜMKÜNDÜR. BU TAK-
DİRDE GEMİYİ KARAYA OTURTA-
CAKSIN

Altın saçlı subayı taşıyan gemi günlerce
Karadeniz'in azgın dalgaları ile boğuşa
boğuşa Samsun'a doğru yol aldı

90

FIRTINA SİD-
DETLENİYOR
PAŞAM

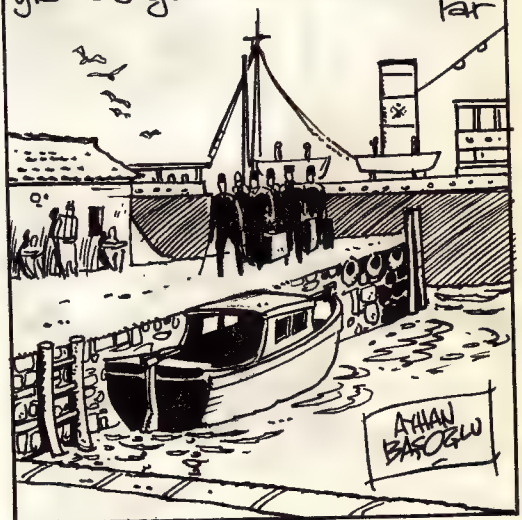
ŞU ANDA BENİ
DÜŞÜNDÜREN FIRTINA
DEĞİL ARKAMIZDAN
ÇIKAGELEBİLECEK
İNGİLİZ SAVAŞ GEMİSİ

Önce Sinop'a vardılar. İngiliz
savaş gemisine yakalanmak
korkusu ile yola karadan de-
vam etmek istiyorlardı

PAŞAM HIÇ YOL YOKMUŞ,
SAMSUNA KADAR ÇOK
GÜÇLÜK ÇEKECEĞİZ

GÜÇLÜK
ÇEKMEKTEN
KORKMAM. FA-
KAT KAYBEDE-
CEK VAKTİMİZ
YOK

Vakit kaybetmektense tehli-
keye göğüs germeyi tercih e-
den Mustafa Kemal gene ge-
mi ile yola devam etti. 19 Ma-
yıs 1919 günü Samsun'a vardı-
lar

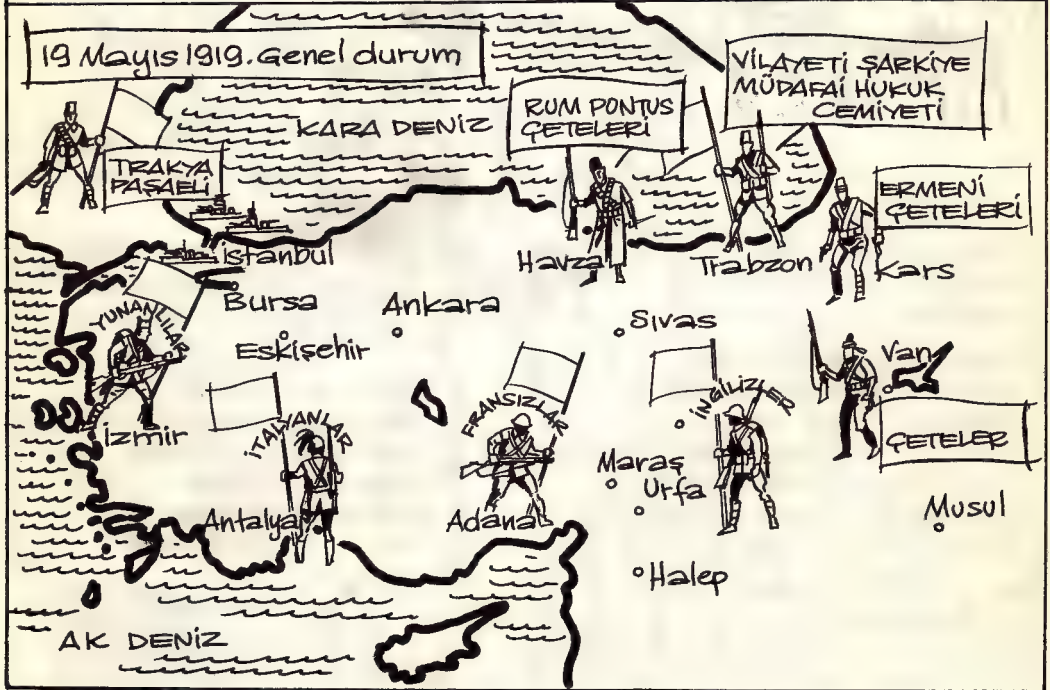
İngiliz harp gemisi Samsun'a
vardığı zaman Bandırma yolcu-
sunu bırakmış, limandan ayrılıyor.

91

ÇOK GEÇ. BAK
GEMİ LİMANDAN
AYRILIYOR. GENE-
RALİ ELİMİZDEN
KAÇIRDIK

Sarayın, Samsun ve çevresinde
baş kaldıran Türkleri ezmek ve
susturmak için gönderdiği Altın
saçlı asker görevini hiçe sayı-
rak ellerini halka uzattı

VATANIN PARÇALAN-
MASINA İZİN VERME-
YECEĞİZ

Mustafa Kemal halkı özbeöz türk olan ata yadigarı topraklar üzerinde kalan askeri birliklerle şifre ile temasa geçti

Erzurum. Onbeşinci Kordulu Kumandanlığına

92

MİLLÎ VARLIĞIMIZI TEHDİT EDEN BÜYÜK TEHLİKE KARŞISINDA MÜFETTİŞLİK GÖREVİ İLE SAMSUNA GELMİŞ BULUNUYORUM. ELİNİZDEKİ İMKANLAR KONUSUNDA BENİ AYDINLATINIZ

Ankara. Yirminci Kordulu Komutanlığına.

SAMSUNA GELDİM. SİZİN LE DAHA SIKI TEMASTA BULUNMAK İSTİYORUM. GÜCÜNÜZ, AFYONDAKİ YİRMİÜÇÜNCÜ FIRKA VE İZMİR'E ÇIKAN DÜŞMAN HAKKINDA TOPLAYABİLDİĞİNİZ BİLGİLERİ BANA İLETİNİZ

Edirne. Birinci Kordulu Komutanlığına

VATAN BİR BÜTÜNDÜR. SAVUNMASI İÇİN SIVASTA TOPLANACAĞIZ. TRAKYA-PASHAELİ CEMİYETİNİN BENİ DESTEKLEYECEK İKİ TEMSİLCİSİNİN GÖNDERİLMESİNİ SAĞLAYINIZ

Diyarbakır. Onuncu Kordulu Komutanlığına.

ORDU MÜFETTİŞİ OLARAK SAMSUNA GELMİŞ BULUNUYORUM. EMRİNİZDEKİ BİRLİKLERİN İNSAN VE SİLAH SAYISI HAKKINDA BENİ AYDINLATINIZ.

AYHAN
BARBER

KONYA'DAKİ YİRMİÜÇÜNCÜ KOLOR
DU YUNAN KUVVETLERİ KARŞI-
SINDA MEVZİİNİ TERKETMEYE-
CEĞİNİ VE GEREKİRSE HALK-
TAN YARDIM ALARAK DİRENECE-
ĞİNİ BİLDİRİYOR

ŞURAYA BAKIN. YUNANLILAR İZMİ-
Rİ, MANİSAYI İŞGAL ETTİ BİZDE
ÇİT YOK. SANKİ BUNA RAZIYMIŞIZ
GİBİ... VALİLERE, MUTASARRIF-
LARA VE KUMANDANLARA BİR BİL-
DİRİ GÖNDEREREK BUNUN LÂNET
LENMESİ İÇİN HALKI TEŞVİK ET-
MELERİNİ SÖYLEYECEĞİM.
BUNA RAZI OLMADIĞIMIZI
İSTANBULA VE DÜNYA DU-
YURMALIYIZ

Bu bildiri üzerine memleke-
tin her yanında heyecanlı
protesto mitingleri düzenlendi

İstanbul'a gelen haberler İngiliz-
leri kuşkulandırmıştı.

SAMSUNA GÖNDERDİĞİNİZ MÜ-
FETTİŞİN VAZİFESİ NEDİR? ER-
ZURUMDAKİ KOLORDU NEDEN Sİ-
LAH TESLİMİ YAPMIYOR? MÜFET-
TİŞİ DERHAL GERİ ALINIZ

işgal Kuvvetleri Kumandanı
Zinin baskısı üzerine 8 ve 18
Haziranda Mustafa Kemal
geri çağırıldı

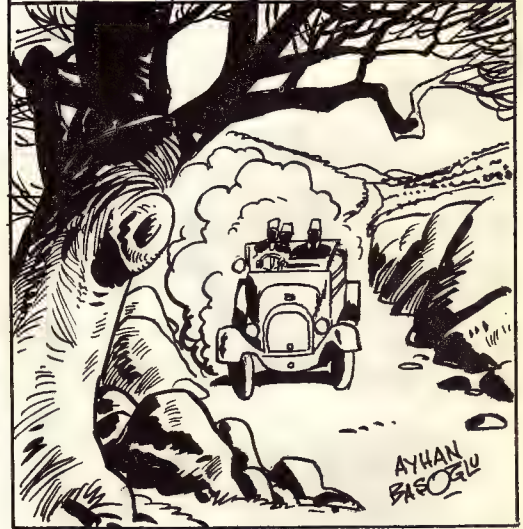
POSTAHANELER ANADOLUNUN
İŞGALİNİ PROTESTO EDEN TEL-
GRAFLARLA DOLU. BU DA NE DE-

BU EMİR
MİLLETİN
SESİNİ BOĞ-
MAKTIR.
DERHAL
GERİ ALIN-
MALIDIR

Artık, Anadolu ile İstanbul a-
rasındaki çatışma başlamış-
tı. Altın saçlı subay Samsun-
dan Havza'ya geçti.

Mustafa Kemal Havza'ya varınca Diyarbakır bölgesindeki birliklerden alınmış binlerce tüfek mekanizmasına el koydu. Depolardaki silahları gizlice evlere taşıttı.

BUGÜN ARTIK BİR HALK ADAMIYIM RAUF. BİR ÜNİFORMALI DEĞİLİM. FAKAT HALK YİĞİNLARININ PAŞA ÜNİFORMASINA VE

PADİŞAH YAVERLÜĞİSİRMALİ KORDONUNA ÖNEM VERDİĞİNİ BİLDİĞİMDEN BİR SÜRE DAHA BU RÜTBELERİ VE ÜNİFORMAYI TAŞIYACAĞIM

Havza'da İngilizler vardı. Daha fazla kalmak tehlikeliydi. Amasya'ya geçti. Oradaki arkadaşları ile saatlerce konuştu.

ANADOLU VE RUMELİ TEŞKİLATLARINI BİR ELDE TOPLAMANIN ZAMANI GELDİ ARKADAŞLAR

21/22 Haziran gecesi

CEVAT, SÖYLEDİKLERİMİ DİKKATLE NOT ET VE HEMEN YAYINLAMAK ÜZERE GÖTÜR

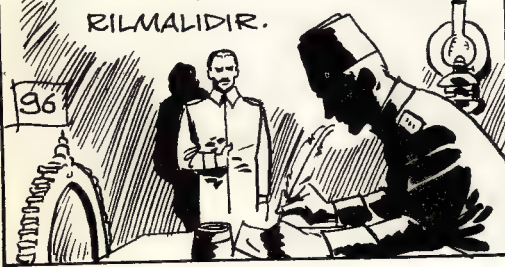
1. VATANIN BÜTÜN LÜĞÜ, MİLLETİN BAĞIMSIZLIĞI KORUNACAKTIR
2. İSTANBUL HÜKÜMETİ BU GÖREVİNİ YAPAMADIĞI İÇİN MİLLETİMİZCE YOKMUŞ YERİNE KONULMAKTADIR

3-MİLLET BAĞIMSIZLIĞINI KENDİ KENDİNE KURTARACAKTIR

4-MİLLETİN SESİNİ DÜNYAYA DUYURMAK İÇİN HİÇBİR BASKI ALTINDA OLMAYAN BİR MİLLİ HEYET KURULMALIDIR.

5-SİVAS'TA EN KISA ZAMANDA BİR MİLLİ KONGRE TOPLANMALIDIR.

6-HER VİLAYETTEN ÜÇ DELEGE SEÇİLEREK YOLA ÇIKARILMALIDIR.

7-DELEGELERİN SEÇİMİ VE YOLCULUKLARI GİZLİ TUTULMALIDIR.

8-DOĞU İLLERİ ADINA 10 TEMMUZDA ERZURUMDA BİR KONGRE TOPLANACAKTIR. O TARİHE KADAR ÖTEKİ İLLERİN DELEGELERİ DE SİVASA ULAŞABİLİRLER. SE ERZURUM KONGRESİNİN ÜYELERİ DE SİVAS TOPLANTISINA GİTMEK ÜZERİNE HAREKET EDECEKLERDİR.

Amasya bildirisi memleketin her yanında, asker ve sivil mamlakatlara olumlu karşılandı

Kâzım Karabekir paşa, Mustafa Kemal'e arkadaş olur

GÖREVDEN ALINMANIZ HİÇBİR ŞEYİ DEĞİŞTİRMİYECÉKTİR. ÜNİFORMANI ÇIKARSAN DA SENİ GENE BAŞIMIZ OLARAK TANIYACAGIZ. ASKERLERİM VE BEN EMRİNİZDEYİZ

Mustafa Kemal beraberinde ufak bir müfreze ile 23 Haziran günü Tokat-Sivas yoluyla Erzuruma hareket etti. Onların gelisini haber alan halk yollara dökülüyordu

Erzurumlular, İngiliz, Fransız ve İtalyanlardan sonra Yunan işgalini de duymuşlardı. Doğuda da bir Ermeni işgali olmasından korkuyorlardı. 10-Mart-1919 da "Vilayeti Şarkıye Müdafai Hukuk Milliye" cemiyetini kurmuşlardı. Mustafa Kemal'i sevinçle karşıladılar

Mustafa Kemal hergün Erzurumun ileri gelenleri ile görüşmeler yapıyordu. Bir gün, iki otomobille ve silahlı olarak postahane ye gidildi.

HERKES DIŞARI ÇIKSIN...
POSTAHANE BOŞALTILACAK

Muhabere subayı Osman he-men manipulenin başına geçti. İstanbul ile şifreli temas kurdu.

İstanbul'da, Salih paşa, Tevfik paşa ve Topçu Ferit paşa telgrafhaneye geldiler. Fakat Altın Sarı subayı sadece padişahla görüşmekte diretti. Sonunda görüşme yapıldı

38
DERHAL İSTANBUL'A DÖNMEZSENİZ TEVKİF EDİLECEKSİNİZ!...

YAA!... YAZ O HALDE OSMAN: BUGÜNDEN İTİBAREN MEMURİYETİME VE ASKERİ RÜTBEME SON VERİYORUM. MİLLETİN SİNESİNDE BİR FERT OLARAK ÇALIŞACAĞIM. ZATİSAHANİYİ TANIMİYORUM...

ve cevabı beklemeden telgrafhaneden çıktı, gitti...

KONGRE REİSLİĞİNE SEÇİLİR SEÇİLMEZ BU ELBİSEYİ ÇIKARACAĞIM

23 Temmuz 1919 da bir okulda kongre toplandı. Beş ilden elli dört temsilci gelmişti.

BENİ BAŞKANLIĞA SEÇEREK GÖSTERDİĞİNİZ GÜVENE TEŞEKKÜR EDERİM

Kongre
ondört
gün sürdü

99

- 1-Milli sınırlar içindeki bütün vatan bir bütündür, bölünemez.
- 2 - Her türlü yabancı işgal ve istilasına karşı ve Osmanlı hükümetinin çöküşü halinde millet hep birlikte savunma görevini yapacaktır.
- 3 -Hükümet vatani ve istiklali koruyamazsa bir geçici hükümet kurulacaktır. Bu hükümet heyetini Milli Kongre seçecektir. Eğer kongre toplantıda değilse bu seçimi "Heyet-i Temsiliye" yapacaktır.
- 4-"Kuvay-ı Milliye"yi "amil" ve milli iradeyi "Hakim" kılmak esastır.
- 5-Manda ve himaye kabul olunamaz.
- 6 -Millet meclisinin toplantısı sağlanmasına ve böylece hükümetin murakabe altında bulundurulmasına karar verilmiştir.

ALİ, YARIN SIVASA DOĞRU YOLA
ÇIKIYORUZ. EŞYALARI TOPLA.
O ASKERİ ELBİSE-
Yİ DE DİKKATLİ
YERLEŞTİR. BİR
GÜN
LAZIM
OLA-
CAK

Hepsi kendi başına buyruk olan
Milli kurtuluş kuruluşlarını birleş-
tirmek üzere Sivas'a yollandılar

BEN MİLLETLERLE KUMAR OYNAMAM
BAŞARACAĞIMIZI BİLİYORUM
ARTIK MİLLETLERİN KENDİLE-
RİNİ KURTARMALARI
DEVİRİ GEL-
MIŞTIR.

BATILILAR, MÜSTEM-
LEKE DEVİRİNİN BİT-
TİĞİNİ ANLAMALIDIR
LAR

Erzincan boğazına geldikler
ri zaman bazı jandarma
subay ve erleri yollarını kesti

NE! ERZİNCAN'A DÖNÜP BEKLE-
MEK Mİ? HİÇBİR TEHLİKE Sİ-
VAS KONGRESİNE GEÇ KALMAK
KADAR BÜYÜK OLAMAZ. NE O-

Öndeki otomobile iki makinalı
tüfek yerleştirildi. Ağır ağır
Erzincan geçidine daldılar

UFAK, TEFEK ATEŞE
ÖNEM VERMEDEN
GEÇECEĞİZ. ÖLEN
ÖLÜR, KALAN SAĞLAR
BİZİMDİR

Erzincan geçidini tutmuş olan haydutlar bu cür'etli davranış karşısında ürk-tü, tek kursun atamadılar.

ERKEN GELDİLER.
HANİ MUTASARRIF
ONLARI BU GECE
ERZİNCANDA
OYALAYACAKTI
?

Boğaz bitmek üzere iken kar-şılaştıkları bir jandarma eri-nin üzerinden çıkan mektup-tan herşey anlaşılmıştı.

BAK ŞUNA! DERSİMLİ BİR
BEYDEN ERZİNCAN MUTASAR-
RIFINA YAZILMIŞ. MUSTAFA KEMALİ

OYALAYIN, BEN BO-
ĞAZI TUTACAĞIM
DIYOR. GECİKSEY-
DİK SALDIRIYACAĞI
LARMİŞ...

2 Eylül akşamı Sivas'a vardılar. Lise binasında kongre toplan-dığı zaman gene değişik fikirlerin çarpıştığı görülüyordu

TEK ÇIKAR YOL İNGİLİZLERE SİĞİNMAK,
İTAAT ETMEK, ONLARDAN YARDIM BEK-
LEMEKTİR

TAM BİR MİLLİ DİRENİŞTEN
BAŞKA BÜTÜN DÜŞÜNÜŞ
VE TASARLAMALAR HAYAL-
DİR...

EFENDİM. BÜYÜK DEV-
LETLERE MEYDAN OKU-
YAN BİR KURTULUŞ SA-
VAŞI İMKANSIZDIR. AME-
RİKAYA YALVARIP MAND-
SINI İSTEYELİM. YURT
BÜTÜNLÜĞÜMÜZÜ KORU-
YALIM.

31 üye ile toplanan ve 11 Eylül 1919'za kadar sürecektir olan Sivas Kongresinde 3 oy eksigi ile ve bazı karşı tertiplere ragmen Mustafa Kemal başkan seçildi. 4cü gün çok önemli geçti.

İstanbul'daki Ferit paşa kabinesi, Anadolu millî kuvvet temsilcileri ile padişahın arasına girerek haince hareketlerde bulundu

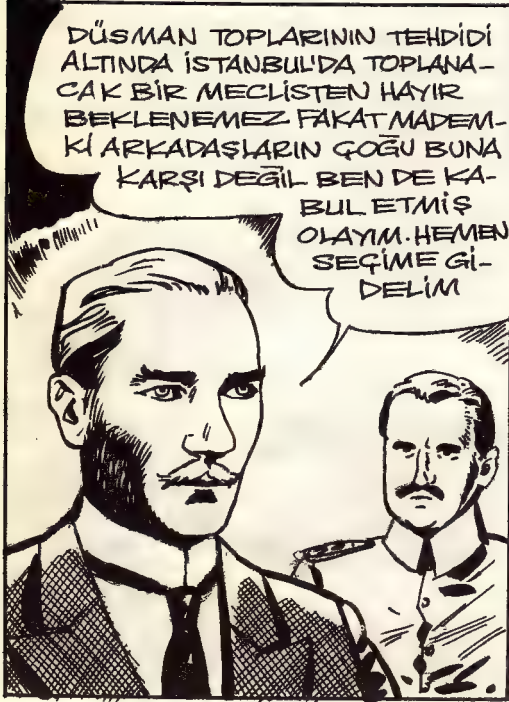
Bu, Anadolu'da yeni, bağımsız bir hükümetin kurulması demektir

BU DENSİZLERE HADDİNİ BİLDİRMEK LÂZİM. ÜZERLERİNE BİR ORDU GÖNDERECEĞİM. BİZE SİLAH VERİN GENERALİM.

Damat Ferit'in dayatması 1 Ekim'e kadar sürdü. Sonunda yeni bir hükümet kuruldu. Heyet-i Temsiliye ile Amasya'da bir görüşme düzenlendi.

ANKARA VALİSİ MUHİTİN PAŞA, SA
RAYA BAĞLI VE MİLLİ HAREKETLERİ
ÖNLEMeye ÇALIŞAN BİR KARAK-

TERSİZDİR. AMAN
DİKKATLİ OLUN

104

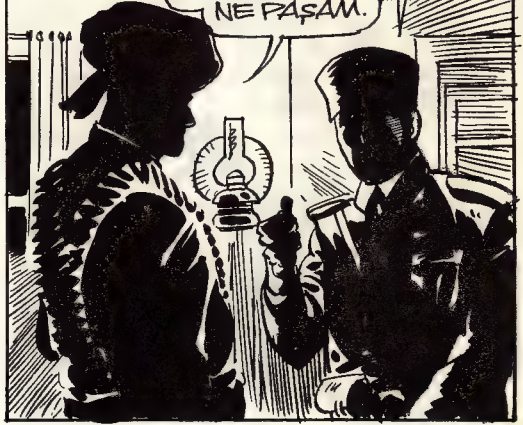

ANKARA'DA KUVA-İ
MİLLİYE VE KOLORDU
KUMANDANI ALİ FUAT VAR
BİR ÇARESİNİ BULUR

...ve Ankara valisine bir tuzak
kuruldu. Ali Fuat (cebesoy), Hamit
li Rıza Çetesi ile temasa geçti

VALİ BEY TEFTİŞE ÇIKACAK BEN
JANDARMAYA EMİR VERDİM, KA-
RİŞMAYACAK. SEN VALİNİN HESA-
BINI GÖR

BAŞÜSTÜ-
NE PAŞAM.

Vali, Kılıçlar Belinde baskına
ugradı.

BU DA NE DEMEK
OLUYOR? SEN
BENİM KİM OLDU-
ĞUMU BİLİYOR-
MUSUN? HEY,
JANDARMAAAA...

SENİN KİM OLDU-
ĞUNU, AYRICA NE
MAL OLDUĞUNU
ÇOK İYİ BİLİYÖ-
RUM. BU YÜZDEN
DE BİZİMLE Sİ-
VASA GELECEK
SİN YÜ-
RÜ...

Vali, Sivas'a yollanırken, Musta-
fa Kemal de Sivas'tan Ankara-
ya yola koyuldu. 27 Aralık 1919
da 4 kişilik kafilesiyle Ankara
ya vardı

ALİ FUAT PAŞA
BENİ KARŞILAMAK
İÇİN TAA GÖLBAŞI'NA
KADAR GELMİŞ

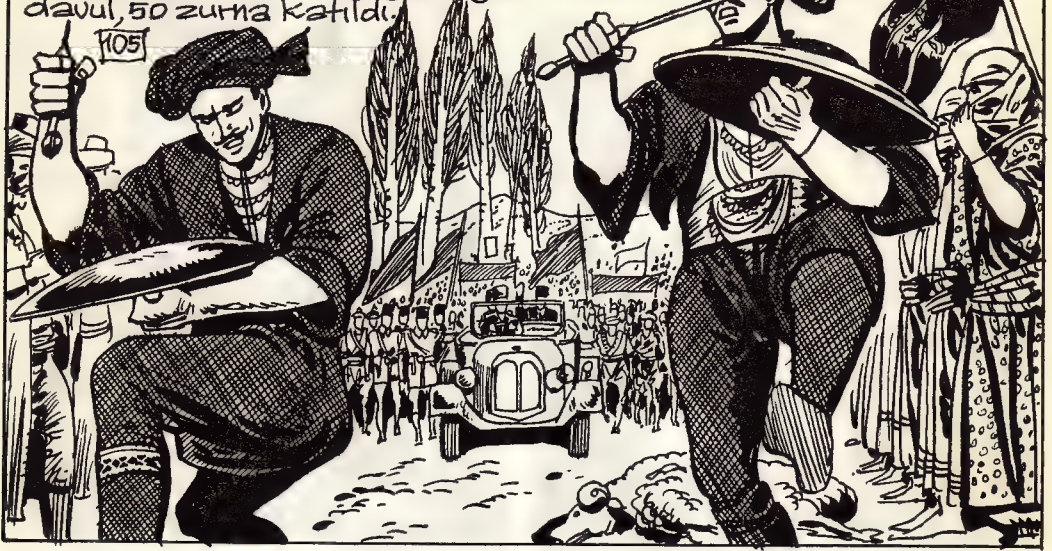

AHAN
BAŞOĞLU

HOŞGELDİNİZ
PAŞAM...

Ankara müftüsünün bir işareti ile ayağa kalkmış olan Ankara halkı Altın Saçlı Kahramanı coşkun bir sevgi ile karşıladı. Törene 3000 atlı, 700 yaya seymen, 50 davul, 50 zurna katıldı.

105

Mustafa Kemal Ankara'da Ziraat Mektebi binasına yerleşti. Siyaseti iken irtibat kurmuş olduğu çetelerin reisleri kendisini ziyarette geldiler.

KONYA, TOZGAT, BEYPAZARI, DÜZCE, HENDEK, YABANABAT HALİFEYE BAĞLI VE SİZE KARŞIDIR. UYANIK OLMALIYIZ

Bir yandan İstanbul'a gidecek milletvekilleri ile konuşuyor bir yandan da kendisine bağlı çeteler eliyle isyan eden bölgeleri yatıştırmaya çalışıyordu ki bir ikindi üstü, hizmetine ba-

kan Ali Çavuş içeri gir-

PASAM, OKULUN ÇEVRESİNDE DOLAŞAN ŞÜPHELİ KİŞİLER GÖRÜLMÜŞ

NE DEDİN?

EVET, İSYANCILAR OKULU
SARMISLAR. HEMEN BAĞÇE-
YE ÇIKARAK MEVZİLENENELİM.
BİNAYA YAKLAŞMADAN ONLARI
KARŞILAMALIYIZ

Mustafa Kemâli ve okulu ko-
rumakla görevli birlik 35 kişi
kadardı.

İŞTE, GE-
LİYORLAR.
ATEŞ!

Mustafa Kemâli öldürmeye ge-
len isyancılar zoru görünce, ka-
ranlığa karışıp, kayboldular.

KAÇALIM GARDAS,
BU MUSTAFA KEMÂL
PEK ZORLU
İMİŞ...

Çetelerin yakın tehlikesine rağ-
men Mustafa Kemal yoğun çalış-
masına devam etti. Bir sabah
devriyelerden biri Mustafa Kemâ-
lin emir çavuşuna geldi

EFENDİM, KÖYLÜ
KILIKLI BİRİ GEL-
MİŞ. İLLA PAŞAYI
GÖRECEĞİM DİYOR.
İSTANBUL'DAN GEL-
MİŞ, ADI İSMETMİŞ

NE-
RE-
DE?

AYHAN
BARÖĞLÜ

Albay İsmet'e güçlükle bir sivil elbise bulunabildi. 3-4 gün Mustafa Kemal ile birlikte çalıştılar. Sonra bir isyanı basturmak üzere İsmet Konya'ya gönderildi.

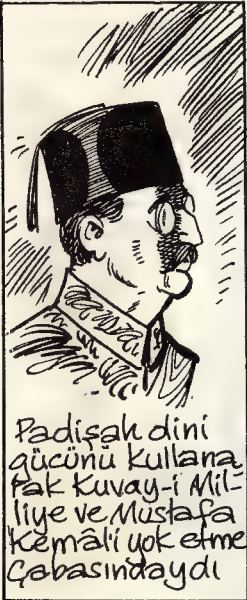
İSMET, SENİ ACELE GERİ ÇAĞIRMAK ZORUNDA KALDIM. İSTANBULDA HARBIYE NAZIRI ÇEKİLMİŞ YERİNE FEVZİ PAŞA GEÇMİŞ...

FEVZİ PAŞA BİZİMLEDİR. GİT, ONUNLA KONUŞ. YUNANLILARIN BATI ANADOLU'DA İLERLEYİŞİNİ DURDURMAK İÇİN ÇETELERİN YETMECEĞİNİ, MUNTAZAM ORDUYA İHTİYAÇ DUYDUĞUMUZU ANLAT, ELALTINDAN BİZE YARDIM ETSİN

İstanbul Meclisi Mebusan'ının toplanacağı günlerde Türkiye tam bir karışıklık içinde gırpınıp duruyordu

Padişah dini gücünü kullanarak Kuvay-i Milliye ve Mustafa Kemal'i yok etme çabasıındaydı

İzmir'e çıkmış olan Yunanlılar Anadolu içlerine doğru ilerliyor-

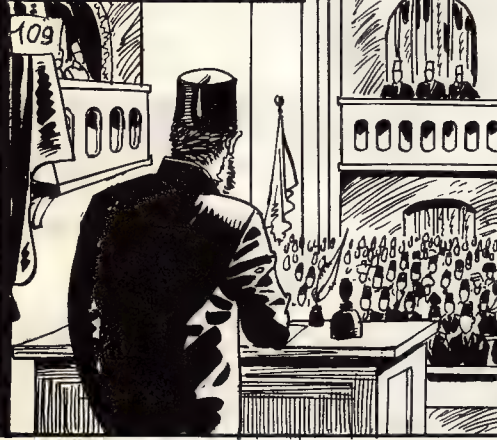

Dağınık Kuvay-i Milliye Çeteleri Yunanlıları durdurmaya çalışı-yordu

Padişaha bağlı Çeteler Kuvay-i Milliye'yi arkadan vurmaya çalışıyor, Padişahın kışkırttığı halk Mustafa Kemal'e karşı çıkı-yordu

12 Ocak 1920 de İstanbul Meclisi Mebusan'ı 140 kişi ile toplandı. Padişah, meclisi kendine mal etmemek için açmaya bile gelmedi. Bir iş göremeyen bu meclisin tek faydası Misakı Milli'yi kabul etmesi oldu.

ANADOLUDAKİ HAREKET GİTTİKÇE GENİSLİYOR. BASİT BİR ÇETE İŞİ OLMAKTAN ÇIKIYOR. BÜYÜK ÖLÇÜDE BİR ASKERİ HAREKATI GEREKTELECEK. OYSA ULUSUMUZ SAVAŞTAN BIKMIŞTIR SİR

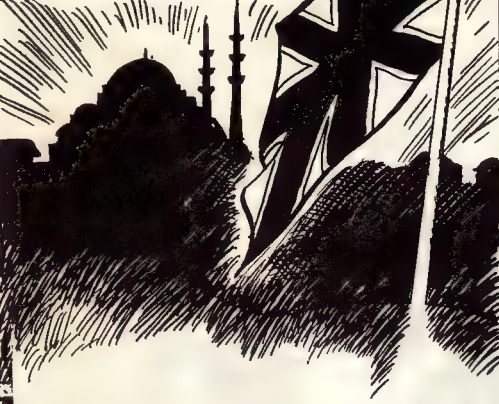

HAKLISINIZ. HALİFENİN FETVALARI İLE AYAKLANACAK HALK BU İŞİ DAHA İYİ GÖRÜR. BİZİM YAPACAĞIMIZ İŞ İSTANBULU İŞGAL EDEREK HALİFENİN DURUMUNU KUUVETLENDİRMEKTİR

ve 16 Mart 1920 günü kanlı bir baskınla İngilizler İstanbul'u işgal ettiler. Karakollara ve telgrafhaneye el koydular.

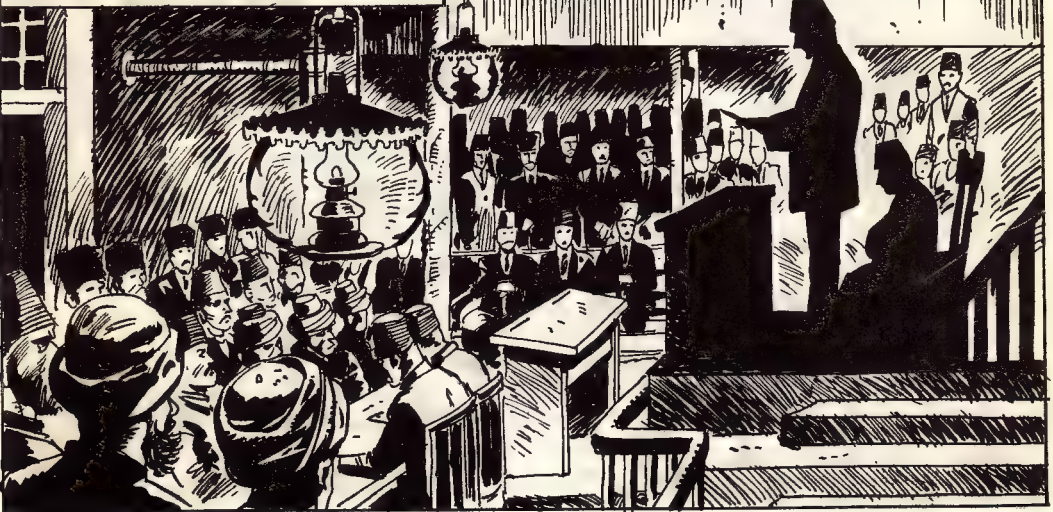
Altın Sağılı Subay kork
tuğuna uğramıştı. İstan-
bul işgal edilmiş, Mec-
lis birşey yapamadan
dağılmış, dağıtılmıştı.

İstanbul'un işgalinden üç gün son-
ra Mustafa Kemâl Ankarada fev-
kalade bir meclis toplanacağını,
hemen seçimlere gi-
dilmesini yurdun dört
bir köşesine duyurdu.
İstanbul'dan kaçan
millet vekilleri de An-
kara'nın yolunu tut-
muşlardı.

... Ve 23 Nisan 1920 Cuma günü
Ankara'yı ayakta kaldıran
büyük bir dini törenden son-
ra Ankara Meclisi, ulusa,
basit, bir binada toplandı.

Meclisin açıldığı günün akşamı Mustafa Kemal, Yunus Nadi, Mazhar Müfit, Ruşen Eşref ve Hoca Feyzullah sohbet ediyordular.

PAŞAM, BU GÜZEL GÜNÜN HENÜZ ADINI KOYMADIK. BİR AD BULALIM

İŞGÂL KUVVETLERİNİ NASIL OLSA ATACAĞIZ. FAKAT KARŞI MIZDA 600 KÜSUR SENELİK BİR İMPARATORLUĞUN DAĞILMIŞ DA OLSA BİR HÜKÜMETİ DURUYOR. ONUN KARŞISINDA MECLİSİMİZ ÇOCUK SAYILIR. ONUN İÇİN BU GÜNÜN ADINI "ÇOCUK BAYRAMI" KOYALIM. BÜYÜSÜN, KENDİ ZAFERİNİ KENDİ İLÂN ETSİN

ŞİMDİ İLK HEDEFİMİZE VARMIŞ SAYILIRIZ. BAĞIMSIZ BİR MİLLET MECLİSİ, ONUN HÜKÜMETİ VE ORDU BAŞKANI VAR. YANI BİR HÜKÜMET KURMUŞ SAYILIRIZ. İSTANBUL HÜKÜMETİ BİZİ KARŞISINA ALARAK YIKMAK İÇİN HER ÇAREYE BAŞVURACAKTIR. BU ÇARE İÇ İSYAN YA DA YUNANLILAR OLABİLİR. YA HEP, YA HİÇ....

İstanbul'da şeyhül islâm Dürriyade korkunç bir fetva çıkardı.

ANKARA HÜKÜMETİ İLE BİRLİK OLANLAR DİNDEN ÇIKMIŞ SAYILIRLAR

Seyhülislâm Dürrizade'nin fetvası, Mustafa Kemal'in karşısına Osmanlı imparatorluğunun karşısındaki devletlerden daha güçlü bir düşman olarak dikildi.

izmit. Emekli Jandarma Bnb. Anzavur'un evi

SADRAZAM DAMAT FERİT BEY HAZRETLERİ SİZE BU HEDİYİYİ GÖN-

DERDİ. KABUL EDER, MUSTAFA KEMAL'E KARŞI HALKI KİŞKİRTİRSE- NİZ SİZE, İNGİLİZLERİN MAĞKAD- Kİ SİLAHHAİNESİNDEN 600 TÜFEK, 110,000 MERMİ VERİLECEK

OLDU. BAŞIM EFENDİMİZ YOLUNA FE- DADIR

AYHAN BAŞOĞLU

...Ve Anzavur Susurlukta meydana çıktı.

YANIMDA KUR'AN, GÖĞ- SÜMDE İMAN, ELİMDE FERMAN. PADİŞAH EFENDİMİZİN EMRİ İLE GELDİM. ARTIK ASKERLİK YOK. HERKES EVLERİNE GİTSİN. KUVAY-I MİLLİYE İÇİN TOPLANAN PA- RALARIN HESABINI SORACAĞIM

Balıkesir, Kâzım Özalp Karargâhı

YAVER, ACELE ÇERKEZ ETHEM'E
ŞU HABERİ İLETİNİZ. PADİŞAHIN ÇE-
TECİSİ ANZAVUR AHMET TÜRLÜ HİLE
İLE RAHİM BEY ALA-
YINI BOZMUŞTUR.

DERHAL YUNAN
CEPHESİNİ BIRA-
KARAK ANZAVUR
ÜZERİNE GİDİNİZ

BAK HELE... ANZAVUR AHMET
MEYDANI BOŞ BULMUŞ AT OYNATIR.
ELİMDEN GEKECEĞİ VAR. ADAMLA
RİMİ TOPLAYIN HEMEN BIGAYA
HAREKET EDECEĞİZ.

Ahmet Anzavur, Biga ve Manıas
bölgelerini elinde tutuyordu. Ethem
sıkı bir yürüyüşten sonra Anzavu-
ru kirmastıda yakaladı. Çarpış-
ma on saat sürdü. Anzavur ye-
nildi. Karabigaya yanaşarak
bir savaş gemisi ile kaçtı.

ATES!

Çerkez Ethem, Anzavurun adamla-
rını da kendi Çetesine kattı. Gücü
şimdi 5000 kişiyi bulmuştu. Mira-
lay ismet kendisini telgraf başına
çagırdı

ANKARA MECLİSİ HÜKÜMETİ
ZAHERİNİZİ KUTLAR. NE VAR KI SİZE
İHTİYACIMIZ FAZLADIR. HALİFENİN İS-
YANCILARI MIRALAY MAHMUT BEY
TUĞAYINA GEYVE BOĞAZINDA HÜCUM
ETTİLER. MAHMUT BEY ÖLDÜ. BİRLİK PA-

GİLDİ. GEYVE
BOĞAZINI İSYAN-
CILARA KARŞI
SAVUNAN ALİ FU-
AT TEHLİKEDE-
DİR. EN KISA
YOLDAN GEYVE
YE YETİŞİNİZ

AYHAN
BAĞOĞLU

Bu yeni başkavuş Ethemi sımarth. Hem Salihli cephesini idare etmek, hem iç isyanları bastırmak üzere Eskişehir'e yerleşt. Yozgat'ta isyan çıkınca oraya gönderilmek istendi. Kuvvetlerini Yunan cephesine gönderdiğini ileri sürdü. Ankara telaşlanmıştı. Kendisini davet ettiler.

BİR YILDAN BERİ İŞBAFINDASINIZ. BİR İSYANI BİLE BASTIRACAK KUVVET

TOPLAYAMADINIZ. BEN YUNAN İLE Mİ UĞRAŞACAGIM, İSYANCILARLA MI?

ŞİKAYETİNİZDE HAKSIZ DEĞİLSİNİZ. AMA MİLLETVEKİLLERİNDEN BAZILARININ NASIL FESAT ÇIKARDIĞINI, BİR TAKIMININ DA İSTANBUL HÜKÜMETİNİ TUTTUĞUNU BİLMİYORSUNUZ. HALİFE DE ÇALIŞMALARIMIZI BALTALAMAK İÇİN ELİNDEN GELENİ YAPIYOR. SİZ YOZGAT ÜZERİNE GİDİN, FEVZİ PAŞA CEP-

HE İŞLERİNİ ÜZERİNE ALACAKTIR

Ethem'in kuvvetlerini topladığı -
günlerde Mustafa Kemal düşman
bari boş durmadılar

KUVVET SENDE, AKIL SENDE, Lİ -

115

DER SENSİN. NEDEN
MUSTAFA KEMALİ
BAŞINA BELÂ EDİ-
YORSUN ET-
HEM?

?!

Ethem Yozgat'a varınca şehri
asilerden temizledi. Harp Divanı
kurdu. Oniki kişiyi astırdı. Harp
Divanı başkanı Ethem'in ağa-
beyisi idi

HARP DI-
VANIMIZ
ASIL SUÇLU -
YU BULDU. ANKARA
VALİSİ YAHYA GALİP.
AMA MUSTAFA
KEMAL ONU DİVA-
NIMIZDA YARGILAN-
MAYA GÖNDERMEDİ

NEDEN? ÇÜNKÜ, SORUŞTURMA
SONUNDA ONUN DA HESAP VERME-
Sİ GEREKECEK DE ONDAN. AMA
BEN ANKARA'YA GİDECEK VE MUS-
TAF KEMALİ BÜYÜK MİLLET
MECLİSİNİN ÖNÜNDE
ASACAĞIM

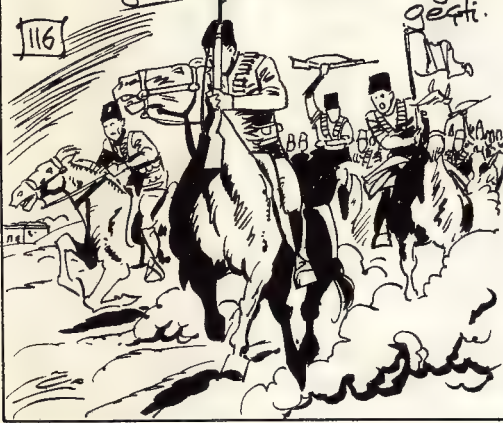

Bu sırada Batı Anadolu'da Yu-
nan saldırısı başladı. Yunanlı-
lar bütün ufak çete dayanışla-
rını çokerterek ilerlemeye baş-
ladılar.

Yunan ilerleyişi karşısında Ethe-
mi Konya üzerinden geçerek Ba-
tiya göndermek istediler. Fakat
fitnelerle o kadar zehirlenmişti
ki kabul etmedi. Tolu üzerindeki
Türk köylerini yağmalayarak An-
karaya döndü. Mustafa Kemal
bir ihtiyat tedbiri olarak Afyon'a
gefti.

116

İSTANBUL
HÜKÜMETİ
SEVR AN-
LAŞMASINI
İMZA-
MIŞ.

EVET, ŞİMDİ DE İNGİLİZ-
LER BİZİ SINDIRMEK
İÇİN MUDANYA VE BAN-
DIRMAYA ASKER DÖKÜ-
YOR. YUNANLILAR BURSA,
AKŞEHİR, NAZİLLİ HATTINA
KADAR İLERLEDİ. BURSA
VE UŞAK İSGALE
ÜGRADİ.

BU DURUM ANKARA'DAKİ
BOZGUNCULARIN İŞİNE
GELECEK. MECLİSİ ÜMIT-

SİZLİĞE DÜŞÜRMEK
İÇİN HAVAYI BULANDIRA-
CAKLARDIR. HEMEN AN-
KARAYA DÖNMELİYİM.

İÇ İSYANLARI BASTIRMAK İÇİN
KUVAY-I MİLLİYE BİRLİKLERİNİ
İÇERİ ÇEKTİĞİMİZDEN CEPHE-
Yİ SADECE ÇETELER TUTUYOR

DEMİRCİ EFE VE YÖRÜK
ALİ ÇETELERİ İYİ DAYAN-
DILAR

EVET AMA ARTIK
ÇETE SAVAŞLARINI
BIRAKARAK MUNTAZAM
ORDULAR KURMALIYIZ

HERHANGİ BİR BİRLİKTEN BİR
ER VEYA SUBAY SUÇ İŞLERSE
KAÇIP ÇERKEZ ETHEM'E Sİ-
GİNİYOR. O DA ONLARI

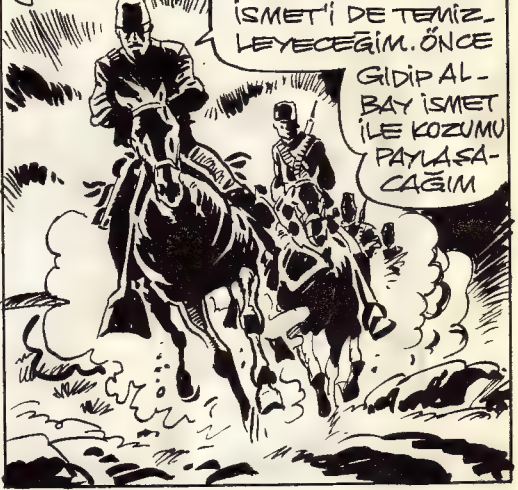
BİZE VERMİ-
YOR PAŞAM

BİR ANLAŞMA ZEMİNİ
BULMAYA ÇALIŞACAĞIM.
AMA KORKARIM Kİ SO-
NUNDA ÇETELERLE ÇARPIŞMAMIZ
GEREKECEK. HAZIRLIKLI OLALIM

Oysa Ethem, çevresindekilerin
ve milletvekili olan iki kardeşi-
nin kışkırtmaları ile hergün bi-
raz daha
yoldan çıkı-
yordu.

MUSTAFA KEMA-
Lİ DE, REFETİ DE
İSMETİ DE TEMİZ-
LEYECEĞİM. ÖNCE

GİDİP AL-
BAY İSMET
İLE KOZUMU
PAYLAŞA-
CAĞIM

Ethem, Kütahya'dan Eskişehir'e
geldi. Gece 15 kadar adamı
ile ordu karargahını bastı.

?!

HOŞGELDİNİZ
NENİZ VAR?
RENGİNİZİ BİRAZ
SOLGUN GÖRDÜM

ARAMIZDA
SAMİMİYETTEN
ESER KALMAYAN
İLİSKİLERİMİZİ
BİR SON VERME
YE GELDİM.

PAŞAM, ETHEM VE TEVFIK KARDEŞLER İSYANA KARAR VERMİŞLER. CEPHEDE TEVFIK BEY FIRSAT KOLLUYORMUŞ. ANKARA'DA DA KARDEŞLERİ MİLLET-VEKİLİ REŞİT VE EKREM TAKIMI HAREKETLERİNİ BUNA GÖRE AYARLAMIŞLAR

120

DESENİZE FESATÇILAR YÜ-ZÜNDEN ETHEM GİBİ BİR SAVAŞÇI-YI KAYBETTİK...

Mustafa Kemal Ankara'da bozgunculuğa, fesatlığa daha fazla göz yummayacaktı. Kafasında müthiş bir plan şekilleniyordu

BİLECİ'YE, İSTANBUL HEYETİ İLE GÖRÜŞMEYE GİDECEĞİZ. ÖNÜNDE VE ARKASINDA, İKİ AYRI YÖNDE HAREKETE HAZIR BİREK LOKOMOTİFİ OLAN BİR TREN HAZIRLATIN.

BASÜSTÜ NE PAŞAM

Akşam üstü Meclisin yanındaki otelin merdivenlerini iki kişi çıkıyordu

ETHEM HASTA İMİŞ ADNAN. ÇIKIP BİR BAKALIM

GEÇMİŞ OLSUN ETHEM. İSTANBUL'DAN BİR HEYET BİZİMLE GÖRÜŞMEK ÜZERE BİLECİGE GELECEK. SENİN DE BENİM YANIMDA OLMAN LÂZİM

FAKAT BEN HASTAYIM PAŞAM

Ethem, gelenlerle birlikte trenden indi; şehirde kendi karargahına gitti.

EFENDİM, BU ÇEVREDE ORDU BİRLİKLERİ ARASINDA SİNSİ BİR DEĞİŞİKLİK VAR. HÜCUM TABURUNU İNÖNÜNDEN ESKİŞEHİR'E GETİRDİLER

BİR PİYADE ALAYI DA KÜTAHYA YOLU ÜZERİNDEKİ FORSUK SUYU KÖPRÜSÜ YANINDA YERLEŞTİ. İSMET BEY DE İKİ GÜNDÜR BİLECİK TARAFLARINDA

ESKİŞEHİR HALKI TELAŞ VE HEYECAN İÇİNDE. EDİNDİĞİM BİLGİYE GÖRE BU HAREKETLER SİZE KARŞI. YOLCULUK SİRASINDA SİZİ YA ÖLDÜRECEK YA DA TESLİM ALACAKLAR. SİZE BAĞLI OLANLAR AYAKLANIRSA BU BİRLİKLER ÖNLEYECEKLER

ANLAŞILDI. ŞEHİRDE NE KADAR ADAMIM VARSA SİLAHLANIP BANA GELSİNLER

Fakat istasyona vardıklarında treni bulamadılar. Ethem'in trenden inmesinden zaten şüphelenen Mustafa Kemal karşı baskından bir adamı tarafından haberdar edilmmişti

KAFIRDIK!

Bilecik istasyonunda

OOO, İSTANBUL HEYETİ BİZDEN ÖNCE GELMİŞ. HEM DE ENVER PAŞANIN LÜKS VAGONU İLE...

DİKKAT ETTİN Mİ? LOKOMOTİFİ DE İSTANBUL YÖNÜNDE HAREKETE HAZIR BEKLİYOR

Buluşma istasyon binasında oldu

BEN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ VE HÜKÜMETİ REİSİ MUSTAFA KEMAL. KİMLİNLE GÖRÜŞÜYÖRÜM?

BEN İSTANBUL HÜKÜMETİ BAHİLİYE NAZIRI SALİH PAŞA. ARKADAŞIM DA DAHİLİYE NAZIRI İZZET PAŞADIR

123

İSTANBUL HÜKÜMETİ DİYE BİRŞEY YOK, ANKARA'DAKİ BÜYÜK MİLLET MECLİSİ HÜKÜMETİ VARDIR. SİZ DE BİZİMLE ANKARA'YA GELECEKSİNİZ.

İSMAİL HAKKI BUNLARI BİZİM TRENE GÖTÜR

FAKAT... BEN... ŞEY...

HI?

Salih ve İzzet Paşalar Bileciğe Mustafa Kemal'i kendi trenlerine davet ederek kaçıtmayı düşünmüşler fakat Mustafa Kemal daha hazırlıklı ve atik davranarak onları Ankaraya kaçırmıştı.

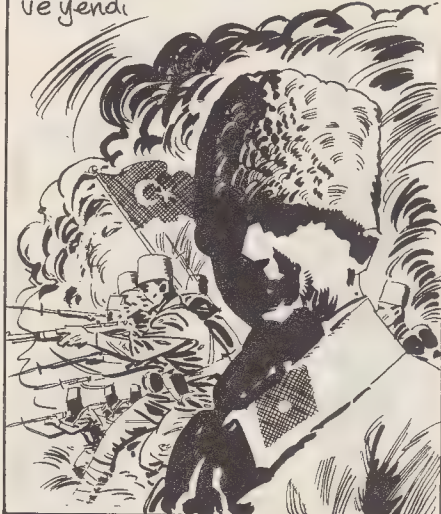
Ethem ve Kardeşlerini yola getirmek için sarfedilen son gayret de fayda vermedi. Vekiller heyeti serkeşliği asker gücü ile önlemeye karar verdi. Çarpışmada Ethem kuvvetleri bozuldu. Kendisi kaçıp Yunanlılara sığındı.

Ethem'i kovalayan suvariler 5
ocakta Gedizi işgal ettiler. Bunun
üzerine Yunanlılar üç tugayla Eski
şehir yönünde saldırıya geçtiler

Batı Cephesi Kumandanı Albay
İsmet düşmanı İnönü'de kareladı
ve yendi

Mustafa Kemal, Albay İsmet'in
zaferini telgrafla tebrik etti

BU BÜYÜK MİLLET MECLİSİ ORDU-
LARININ İSTİLAÇI DÜŞMANA KARŞI
KAZANDIĞI İLK GERÇEK BAŞARI-
DIR. KUTLABIZ ALBAYIM

PAŞAM, MÜTTEFİK DEVLETLER
21 ŞUBATTA LONDRA'DA BİR KON-
FERANS TERTİPLEYEREK SEVR
ANLAŞMASININ BAZI MADDELERİNİ
DEĞİŞTİRMEYİ KABUL ETTİLER.
SİZİ DE DAVET EDİYORLAR

Sadrazam Tevfik paşa bir de şifeli telgraf göndermişti

"LONDRA KONFERANSINDA DAHA GÜÇLÜ OLABİLMEK İÇİN YUNANLILAR BİR KOLORDUYU İZMİRE GÖNDERDİLER. TRAKYADAKİ KUVVETLERİ DE ANADOLUYA GEÇİRİYORLAR. ON GÜNE KADAR DA YENİ BİR SALDIRIYA GEÇECEKLERİ ÖĞRENİLMİŞTİR" DİYOR

Londra Konferansında büyük devletler Yunanlıların sırtından Anadolu ile pazarlık etmek istedikler. Bu Yunanlıları da memnun etmedi.

Ankara'da, istasyon yakınında Mustafa Kemal'in kaldığı binanın kapısında, bir ikindi vakti yaşı bir araba durdu

FIKRIYE HANIMSINIZ DEĞİL MİŞ KONYA VALİSİ GELECEĞİNİZİ BİZE BİLDİR-MİŞTİ

MEMNUN OLDUM

Fikriye, Mustafa Kemal'in üvey amcası Hüsamettin beyin kızı idi. Bir kadının şekat ve bakımından mahrum olan Mustafa Kemal'e yardım için gönderilmisti.

FIKRIYE HANIMIN GELİŞİ İLE EVDE HERŞEY DEĞİŞTİ SANKİ BİR GÜNEŞ DOĞDU

Fikriye çok güzel ve odukça okumuş bir kızıdı. Çankaya'ya taşınınca çarşafı çıkardı, tayyör giydi. Mustafa Kemal'i bir dindarin bir mabedi sevdigi gibi seviyordu.

126

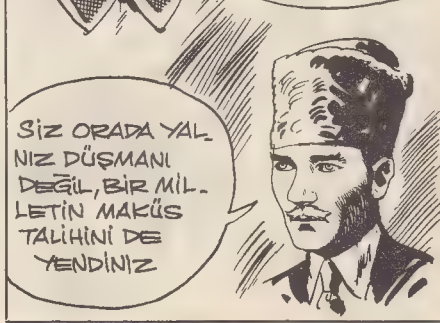
Yunan ordusu Bursa ve Uşak gurupları 23 Mart 1921 günü saldırdılar. İsmet paşa savaşı gene inönü'nde kabul etti. Düşman 28, 29, 30 Mart günleri saldırdı.

Fakat zafer Türklerde kaldı. İsmet paşa 31 Mart günü karşı saldırıya geçti. Yunanlıları Kahredici bir darbe ile perişan etti.

SAAT 6.30 DA METRİSTEPE'DEN GÖRÜŞÜM VAZİYET ŞÖDUR: DÜŞMAN BİNLERCE ÖLÜSÜYLE DOLDURDUĞU MUHAREBE MEYDANINI SİLAHLARIMIZA TERK ETMİŞTİR

HAZİRAN 1921 Yunan kralı Constantin İzmir'de, Haçlı Seferleri sırasında Arslan Yürekli Rışar'ın sahile çıktığı yer de Anadolu topraklarına ayak bastı

HEDEF ANADOLU
YAYLASININ KILDI
ESKİŞEHİR. MARS,
MARS!...

ORDULARIMIN KUMANDASINI
ELE ALIYORUM. KUTSAL BİZANS
İMPARATORLUĞUNU CANLANDI-
RACAK, ZAFERİMİ ANKAR'DA
MUSTAFA KEMAL'E SATIR SATIR
YAZDIRACAĞIM

Eskişehir'in hemen dışında bir
köy. Cepheden akın akın yara-
lılar getiriliyordu. Askerlerle be-
raber gelen bir kadın kuman-
danı afadı.

KUMANDAN MI?
İŞTE ŞU EVDE.
KENDİSİ İÇERDE

HABERLER HALİDE, SEN MİSİN?
NASIL KU- BUYUR OTUR. ÇOK SL
MANDA- KINTILI GÜNLER YAŞI-
NIM? YORUZ. YUNANLILAR ÜÇ
KOLDAN ESKİŞEHİR'E YÜ-
RÜYOR. ESKİŞEHİR VE AN-
KARA KUŞATILMA TEH-
LİKESİNDE

DÜSMAN GELDİ DAYANDI. DURUM
ENDİŞE VERİCİ. ESKİ ŞEHİRİ BO-
SALTMAK ZORUNDAYIM. BU BİR
FELAKETİN BAŞLANGICI OLABİLİR.
KARAR VERMEK ZOR. BU MES-
ULİYETİ ÜZERİME
ALAMAM

128

AMA İSTERSE
NİZ ASKERLERİ
NİZ KANLARININ
SON DAMLASINA
KADAR ŞEHİRİ
SAVUNURLAR

NE İŞE YARAR BU? BURADA
KALMAK, KANIMIZIN SON DAMLA-
SINA KADAR ÇARPMAK, ÖLMEK
KOLAY. OYSA MİLLETİN BİZDEN
BEKLEDİĞİ
ZAFERDİR

Daha Sonra

NEYE KARAR
VERDİNİZ
İSMET
BEY?

BEKLEYELİM
PAŞA GELİYOR
GÖRÜŞECEĞİZ
KARARI O VERE-
CEK

...ve o gece Mustafa Kemal geldi

GENEL BİR ÇEKİLMEME GEÇECE-
ĞİZ. ANCAK TEKRAR TOPARLANA-
BİLMEK İÇİN DÜŞMANLA ARAYA
MESAFE KOYMAK LAZIM.

BU DA ART-
TI SAVAŞ-
LARI İLE
OLACAK

Mustafa Kemal çekilmeyi Ankara'dan izliyordu.

İSMET, ESKİŞEHİR SAVAŞINI KAYBETİ. AMA BU ATA YADIĞARI TOPRAKLARI SON TEPELERE KADAR SAVUNACAĞIZ. DÜŞMANI ÜSLERİNDEN UZAKLAŞTIRMAK İÇİN SAKARYA'NIN DOĞUSUNA KADAR ÇEKİLEBİLİRİZ

ŞEHİRLERİN BIRAKILMASI HALKIN MANEVİYATINI SARSABİLİR, PANİK YARATABİLİR. AMA ASKER OLANI ASLA... BU BİR HARP OYU. NU, TAKTİK BİR ÇEKİLME DİR...

Çekilme, Mustafa Kemal'in önceden kestirdiği gibi halkın ve Büyük Millet Meclisi üyelerinin moralini bozmıyordu.

BU YENİLGİ İSMET'İN BAŞI-NIN ALTINDAN ÇIKTI. YAKALA-MALI, HESAP SORMALI

NEREDE O KAHRAMAN? ANAFARTALAR KAHRAMANI. GELSİN, GEÇSİN ORDUNUN BAŞINA. GÖBELİM BAKALIM NE YAPACAK?

PADİŞAH EFENDİ-MİZİN FERMANI OLMA-DAN SAVAŞA GİRİLİR-SE BÖYLE OLUR İSTE...

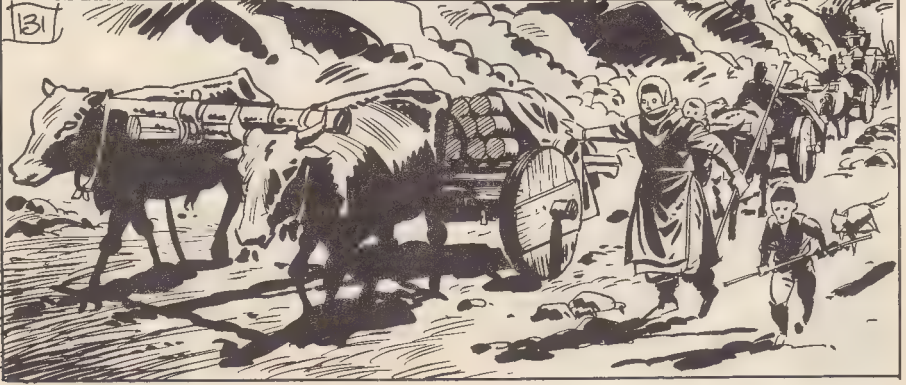
FAKAT, MUSTA-FA KEMAL BİZİM SON ÜMİDİMİZ DİR

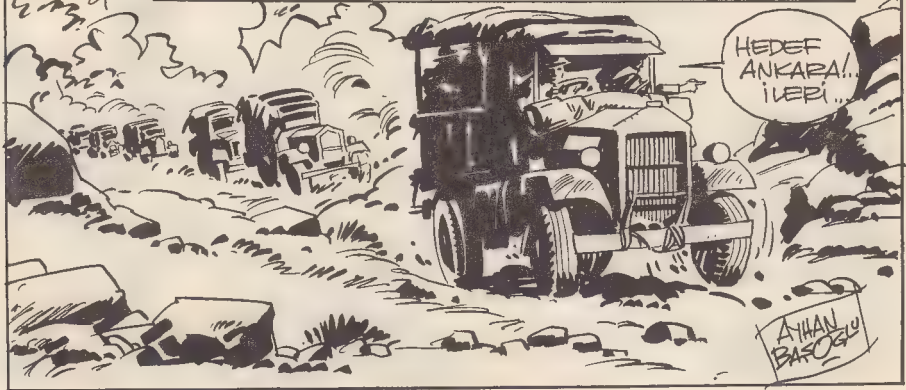
BURADA O DA YENİLİR, SE BİZİ KİM DERLEYİP TOPARLAYACAK?

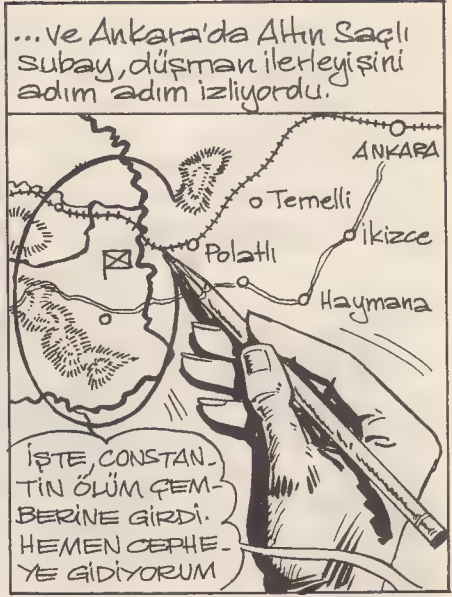

131
Üç hafta, ilerleyen üstün sayıdaki düşmana karşı savaşın destanı oldu. Mustafa Kemal'in çağrısına uyan Türk kadını, cepheye giden erinin yerini aldı. Demirciler kazmalardan süngü dövdü. Kağıtlar uzayıp giden diziler halinde cepheye mühimmat ve yiyecek taşıdı.

Ham bir hayâl uğruna Anadolu'nun bitmez, tükenmez steplerine sürülen Yunan ordusu ağustosun kavurucu sıcaklığında görünmeyen bir düşmanı arıyordu. Modern taşıtları engebeli arazide bozuluyor, susuzluk, toz onları boğuyor, fakat Constantin bir türlü aklını başına toplayamıyordu

12 Ağustos'ta Mustafa Kemal
Karargâhını Polatlı'da kurdu.
Burası tren yolu üzerinde ve
Ankara'nın yetmiş kilometre
güney-batısındaydı.

Polatlı ile Alağöz çiftliği ara-
sında, Karapınar Köyü Karşısı-
na gelmişlerdi.

Batı Cephesi kurularak Çetele-
rin de ordu içine alınacağı habe-
ri Ethem ve kardeşleri ile Meclis-
teki taraftarlarını harekete ge-
çirdi

ETHEM VE KARDEŞLERİ ALİ FUAT'I
DA RAZI ETMİŞLER GEDİZ'DEKİ
YUNAN TÜMENİNE, ORDU İLE BAĞSIZ
KALDIĞINI İLERİ SÜREREK
SALDIRMAK İSTİYORLARMİŞ PAŞAM

Genelkurmayın karşı koymasın-
a rağmen Ethem saldırıya
kalktı ve yenildi. Yunanlılar ine-
gölü işgal ettiler. Ethem'e göre
Suç orduda, Orduya göre ise Et-
hemdeydi

BAK, MUSTAFA KEMAL BATI CEP-
HESİNİ İKİYE AYIRMİŞ. ETHEM. KU-
MANDAYI ALBAY İSMET İLE, ALBAY
REFET'E VERMİŞ. GENELKURMAY
BAŞKANLIĞI DA ALBAY İSMET'İN
ÜZERİNDE İMİŞ...

Bataryanın yerini seçen bir yüzbaşıldı. Gözetleme yerinden atını dört nala sürerek geldi

YÜZBAŞI, NASIL OLUYOR DA BATARYAYI BÜTÜN KADEMELERİ İLE AÇIKTA MEVZİLENDİRİYORSUNUZ?

Mustafa Kemal öfkelenmiş, subayı azarlamıştı.

DERHAL
BU YÜZBAŞI-
NIN YERİNE
BİR BAŞKA-
SINI TAYİN
EDİN

BAŞÜSTÜ
NE PAŞAM!

Fakat öfke Mustafa Kemal'e pahalıya mal oldu. Atına süratle atlayınca eğrin üzerinden kayarak öbür tarafa düştü

PAŞAM!

Mustafa Kemal derhal kendini toplayarak gene atına bindi.

HAYDİ,
GİDİYÖ-
RÜZ

PAŞAM, OTO-
MOBİLİNİZİ GE-
TİRTELİM. FE-
NA DÜSTÜ-
NÜZ

Fakat biraz sonra Mustafa Ke-
mâl'in renginin sarardığı ve
at üzerinde güçlüğüle tutuna-
bildiği görüldü. Telefon edildi,
Dr. Refik ve Adnan beyler gel-
diler.

PAŞAM, KABUR-
GA KEMİKLERİ-
NİZ ZEDELEN-
MİŞ. ANKARA'YA
GİTMENİZ
LAZIM

ASLA! EĞER
BU SAVUNMA
HATINDA TUTU-
NAMAZSAK KI-
ZIL IRMAĞA
KADAR ÇEKİL-
MEMİZ
GEREK

PAŞAM, SÖZ VERİYORUM:
YUNAN'A BİR KARIŞ BİLE TOP-
RAK VERMEM. İÇİNİZ RAHAT
OLSUN, SİZ ANKARA'YA GİDİN

PEKİ,
SÖZ AMA
FEVZİ
PAŞA

Ankara, Cebeci hastahanesinde

PAŞAM, KABURGA KEMİKLERİN-
DEN BİRİ KIRILARAK CİĞERE
BATMIŞ. 20 GÜN KONUŞMADAN
İSTİRAHAT EDECEKSİNİZ

ALLAH
CONSTANTİ-
NE YARDIM
EDİYOR
GALİBA!

BİR ŞEZ-
LONG BULUN;
HEMEN CEP
HEYE GİDE-
CEGİM

Bu sırada Atina gazeteleri
kıyameti koparıyorlardı

Yunan ordusunun iki kurmay heyeti vardı: Constantin'in ve Gn.Popoulos'un görüşleri farklıydı

ZAFERDEN
BAŞKA HİÇBİR
ŞEY MAKBULÜM
DEĞİLDİR. TÜRK
LERİ ANKARA'DAN
KAYSERİ VEYA
SİVASA SÜRE
CEĞİM

35

ESKİŞEHİR
ÖNLERİNDE
MEVZİLENELİM
TÜRKLERİ KAR-
ŞI SALDIRIYA
ZORLAYA-
LIM

Altın Saçlı Subay şimdi karar-
gahını bütün bölgeyi kontrol e-
den Alağöz tepesine taşımıştı.
Yüzünü derin çizgiler kaplamış-
tı. Düşman hareketini inceliyordu

Yunanlılar Türk hatlarının sol cenahını yarak Ankara yo-
lunu açmak için 23 Ağustos'ta Mangal dağında saldırdılar.
...Ve 22 gün, 22 gece sürecek olan tarihin en kanlı savaşı
başladı. Tepeler, mevziler, siperler her gün el değiştiriyor, kan
dereler gibi akıyordu.

Düşman ilerleyişi karşısında tepelere çekilmiş olan gerillalar Yunan ikmal hatlarına durup dinlenmeden saldırma ya başladılar

Fakat Constantin inatla savaşa devam etti ve Ankara yolunda en büyük engel sayılan Çal dağınu ele geçirmeyi başardı. Haymanaya doğru yoluna devam etti.

Şimdi Mustafa Kemal'in karar gahına derin ve korkunç bir sessizlik çökmüştü. Tekrar, tekrar haritayı inceliyor bir karara varmakta güçlük çekiyordu

Türkler bir karşı hücumla Çal dağınu tekrar ele geçirdi. Yunanlılar tekrar saldırdılar. Savunan ve Saldıran o kadar iç içeydi ki suyu aynı pınardan içiyorlardı.

Türk karargâhına sinsi bir ümitsizlik yayılıyordu. Yedekler tükenmiş, topçunun cephanesi bitmişti. Zafere inanan bir tek kişi kalmıştı: Fevzi Paşa

Fevzi Paşa siperden sipere dolaşıyor, askere kurandan ayetler okuyor, davudi sesi düşman siperlerinden duyuluyordu. Onun bu sarsılmaz inancı Altın Saçlı Askere huzur verirdi

Bir ikindi vakti Mustafa Kemâl'in karargâhındaki telefonu çaldı

TELEFONDA KİMSE YOK, FAKAT UZAKTAN UZAĞA GAZİ OSMAN PAŞA MARŞI ÇALINIYOR

Kadın gazeteci Halide Edip Sakarya vadisine yakın bir yerden savaşı izliyordu

Arkasından Mustafa Kemal'in emir çavuşu Ali Metin yaklaştı

HALİDE HANIM, SOL MAHMUZU SAĞ GİZMENİZE TAKMIŞSINIZ. PAŞA DÜZELTMENİZİ RICA ETMEK ÜZERE BENİ YOLLADI.

PAŞA
BÖYLE BİR İNCELİĞİ DÜŞÜNE BİLDİĞİNE GÖRE NESESİ YERİNDE OLMALI...

PASAM

GELİN HALİDE HANIM. ASKERLERİMİZİN DUA TEPEYE

NASIL SALDIRDIĞINI DÜRBÜNDEN SEYREDİN.

SU, UZAKTA KARA BİR PİRAMİDE BENZEYEN ŞEY KARA DAĞDIR. DİBİNDE YÜKSELEN TOZ BULUTUNU GÖRÜYÖR MUSUN? GEÇİLEN DÜŞMAN... SAVAŞI KAZANDIK. YAZIKKI BİZ DE ÇOK BİTKİNİZ. DÜŞMANI ANADOLUDAN

KOVUP ATACAK GÜCÜMÜZ KALMADI

Sakarya zaferi Türklere
3282 ölü ve 13618 yaralıya
mal olmuştu. Düşman savaş
alanını silahlarımıza terket-
mişti. Fakat bu bir yok olma
değil, sadece geri çekilme idi

139

İtilâf devletleri artık Ankara'da
yeni bir devletin doğduğunu ka-
bul etmişlerdi. İngilizlerin Orta
doğudaki egemenliğini çekeme-
yen Fransızlar Ankara hükü-
meti ile anlaşarak Misakı
Millî'yi tanıdılar.

Sakarya zaferi ile Gazi ve
Müslir Mustafa Kemâl tam
otorite elde etmişti. Şimdi
Başkentin Gankaya semtin-
de, bahçe içiude kırmızı tuğ-
lalı bir evde oturuyordu. An-
nesini de yanına aldirmisti.

Bahçenin sonundaki misafir-
hanede kalan bir bayan Fran-
sız gazeteci, gazeteci adına
Mustafa Kemâl'in fikirlerini öğ-
renmeye çalışıyor, tartışıyorlar-
dı.

Davetliler sazlarını da beraber getirmişlerdi. Mustafa Kemal bu toplulukta çok mutluydu. Serhat illerinin yanık türkülerine o da katıldı

BU TÜRKÜLER BANA
ÇOCUKLUK VE İLK
GENÇLİK YILLARIMI HATIR-
LATI. ANNEM DE SEVERDİ
BU TÜRKÜLERİ. KENDİSİNİ
DAVET EDE-
LİM

140

BUYUR ANNECİ-
ĞİM. SENİ DAVETLİ-
LERİME TANITA-
YIM

Bir asker, bir devlet adamı olduğu kadar bir sanat dostu da olan Mustafa Kemal katılanları kutladı, uzun uzun teşekkür etti.

Çekilen düşman tutunabildiği mevzilerin önüne asılmaz engeller dikiyordu.

141

SİLAHSIZ, EKMEK-
SİZ, AYAKKABISIZ TÜRK-
LER BU ENGELİ ALTI
AYDA GEÇEBİLİRSE
BİR GÜNDE AŞTIM DI-
YE ÖĞÜNEBİLİRLER
HA-HA-HA...

Büyük Millet Meclisinin bütün yetkilerini Mustafa Kemal'e veren süre üç defa üçer aylık uzatıldı. Fakat bu sert tepkilere yol açıyordu.

EFENDİM, BUNA NE LUZUM
VAR? İNGİLİZLER, SEVR ANT-
MASINI DEĞİŞTİRELİM DİYOR-
LAR. ANLAŞALIM
GİTSİN...

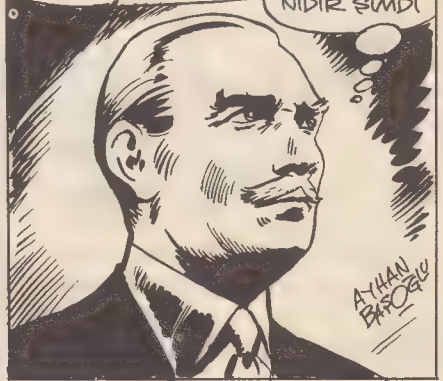
Sakarya yenilgisi ile saygınlığı sarsılan Yunanlılar İstanbul'u işgal ederek barış masasında güçlü olmak istiyordu. İki tümeni Trakya'ya geçirdi. İngiliz başbakanı Lloyd George da onlara arka çıkıyordu.

YUNANLILARIN
BU HARPTEN
KATLANDIĞI
FEDAKARLIK-
LARIN BOŞA
GİTMESİNE
RAZI OL-
MAYIZ

YUNANLILAR ANADOLU'DAKİ İKİ
TÜMENİ TRAKYA'YA GEÇİRMELİK
CEPHEDEKİ TÜRK-YUNAN KUV-
VETLERİNİ DENK HÂLE GETİR-
DİKLERİNİN FARKINDA DEĞİLLER.
BİR SALDIRININ TAM ZAMA.

NİDİR ŞİMDİ

Mustafa Kemal, Batı Cephesi karargâhı Akşehirde tertiple, nen bir futbol maçına davet edilmişti.

142

Oysa bunun Mustafa Kemal'in Akşehir'e gelişini maskeleyerek için tertiplendiği o geceki top lantıda meydana çıktı.

ARKADAŞLAR,
EN KISA ZAMANDA
DÜŞMANA SALDIRA-
CAĞIZ. NE DERSİ-
NİZ ?

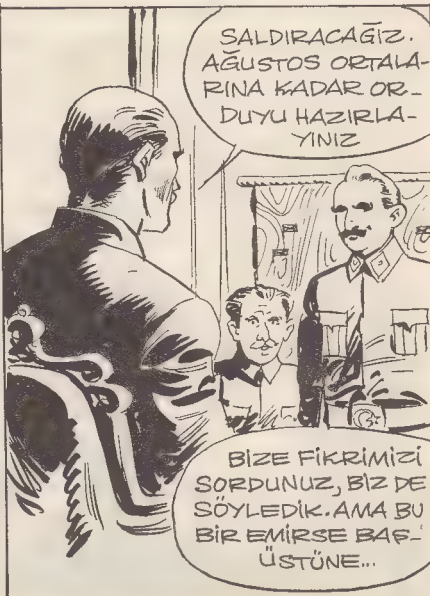
AMAN PAŞAM,
UYUYAN YILANIN
KUYRUGUNA
BASMAYALIM

BAŞARAMAYIZ,
TUTUNABİLDİĞİ-
MİZ BU SON VA-
TAN PARÇASI DA
ELDEN GİDER

BEKLEYELİM,
ONLAR SALDIR-
SIN, BİZ SAVU-
NALIM. ONLARI
YIPRATALIM

BÖYLE BİR SAL-
DIRIDA BAŞARI
ŞANSI YÜZDE
SEKSENDİR

SALDIRACAĞIZ.
AĞUSTOS ORTALA-
RINA KADAR OR-
DUYU HAZIRLA-
YINIZ

BİZE FIKRİMİZİ
SORDUNUZ, BİZ DE
SÖYLEDİK. AMA BU
BİR EMİRSE BAŞ-
ÜSTÖNE...

Saldırı hazırlığı büyük bir gizlilik içinde yapıldı. Birlikler geceleyin yol alıyor, gazete ve ajanslarla düşmanı yanıltan haberler yayılıyordu.

Gazi hazretlerinin dün akşam Çankaya'da verdiği resmi kabul çok muhteşem oldu

ÇANKAYA

ANNECİĞİM, UZAKCA BİR YERE, BİR ÇAY PARTİSİNE DAVETLİYİM. BELKİ BİR SÜRE GÖRÜŞEMEYİZ. ALLÂHA İSMARLADIK

BU KIYA-FETLE Mİ?

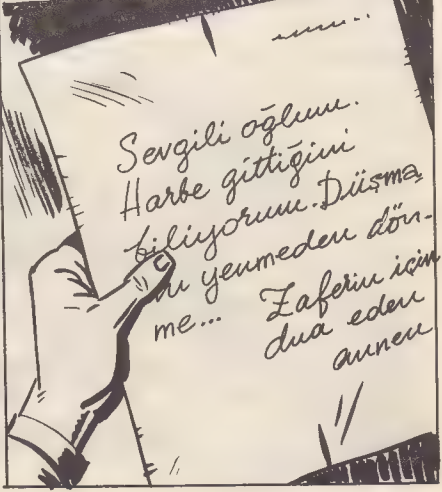
Zübeyde hanım şüphelenmişti. Bölge Kumandanını çağırttı

PASA NEREYE GİTTİ?

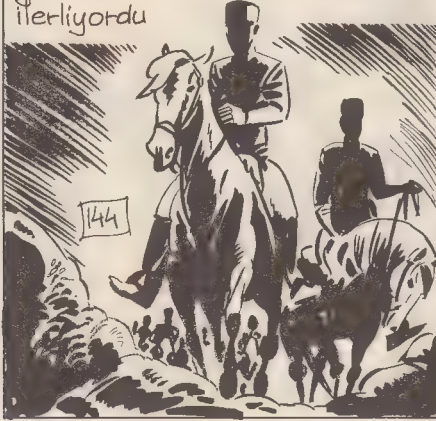
ÇAY PARTİSİNE EFENDİM

...ve birkaç gün sonra Mustafa Kemâl'e bir mektup ulaştı.

Sevgili oğlum.
Harbe gittiğini biliyorum. Düşmanla yemeden dönme...
Zaferan için dua ederim annen

26 Ağustos. Sabahın ilk saatle-
rinde Afyon'un Şuhut İlçesi-
nin batısına düşen Çakırözü
boğazında ufak bir kafile
gürültü çıkarmaktan çekinerek
ilerliyordu

Boğazi aşıkları zaman mah-
şeri bir kalabalıkla karşılaştı-
lar. Karanlığın içinden at kis-
nemeleri, emir, kumanda sesle-
ri ve teçhizat gürültüsü geliyo-
rdu.

Kafile kalabalığın arasından
sessizce geçerek Kocatepe'nin
eteğindeki zeminliğe geldi. Musta-
fa Kemal bir gemici fenerinin ışı-
ğında haritayı bir kere daha in-
celedi

VAKİT
NASIL
HOCAM?

TOPÇUYU
YOKLAYI-
NIZ...

HOCAM, TOP-
CUNUN HAZIR
OLDUĞU BİL-
DİRİLDİ

PIYADEYİ
YOKLAYI-
NIZ

Piyade de hazırdu. İstihkâm taburu tel örgüleri kesmişti. Bu sırada süvari de düşmanın ümit etmediği dar boğazlardan geçerek Yunan hatlarının arkasına sarkmıştı.

VAKİT
GELDİ
HOCAM.
SAAT
BEŞ
OTUZ

TOPÇU ATEŞE BAŞ-
LASIN VE SARAPNEL
KULLANSIN
İNŞALLAH
ZAFER Bİ-
ZİMDİR. HA-
YIRLI OL-
SUN

Korkunç bir tataraka koptu,
Türk topçusu düşman üzeri-
ne ateş yağdırmaya başladı

Topçu ateşi bir buçuk saat
kadar sürdü

NEYE UĞRADIKLA-
RINI ŞAŞIRDILAR. RÜZ-
GAR DA ATEŞ VE DU-
MANI ÜZERLERİ-
NE İTTİYOR

**ORDULAR İLK
HEDEFİNİZ
AKDENİZDİR,
İLERİ!**

Yunan cephesi Mar-
mara Denizinden Men-
deres vadisine kadar
uzanıyordu. Bir Türk sal-
dırısının Eskişehir üzerin-
den olabileceğini hesap-
lamış, kuvvetlerini oraya
yığmıştı...

Mustafa Kemal büyük bir ustalikle Yunanlıları yanıltmış, bu
yük taarruzu güneyde Afyondan yapmıştı. Yunanlılar işin
farkına vardıkları zaman üstün Türk süvarileri arkaları-
nı sarmıştı bile...

Büyük taarruzun amacı Ana-
doludaki 150,000 kişilik düş-
man kuvvetini parçalamak
ve yok etmektir.

147

Parçalanmış düşman panige
kapılmış, köyleri, kentleri ya-
karak İzmir rıhtımında de-
mirlemiş gemilerine doğru ka-
çıyordu.

Türk süvarileri ana kaçış
yolu olan İzmir demiryolunu
Yıldırım Kemal mevkiinde kes-
tiler.

Saldırının başlamasından
dört gün sonra Yunan genera-
li Trikopis, biri Afyondan, diğ-
eri Kütahyadan ilerleyen iki
Türk tümeni arasında kaldı.
Bir üçüncüsü kaçış yolunu tı-
kadı.

EYVAH
SARIL-
DIK!

TESLİM
OLUN

Trikopis esir edildi. Mustafa Kemal ona bir konuk muamelesi yaptı. İki asker olarak hareketi

BASKUMANDANI... tartışılar
MİZ HAREKATI İZMİR LIMANINDA
DEMİRLİ BİR YATTAN İDARE EDİ-
YORDU. ÇEKİLİYORDUK. TOPÇUMUZ
TÜRK İLERLEYİŞİNİ DURDURMAYA
ÇALIŞIYORDU

BİR ARA ARKAMIZ BİR YAMA-
CA DAYANDI. ARTIK TOPLARI KUL-
LANAMIYORDUK. SONRA TÜFEK-
LERİMİZ DE SUSTU. ÇEVREMİZ
DE SÜNGÜLER PARLAMAYA BAŞ-
LADI. ARKAMIZ, ÖNÜMÜZ, HER
YANIMIZ SÜNGÜ... ATIMI BİLE BU-
LAMADIM. ORMANA DALDIM...
SONRASI MALUM....

Saldırının başlamasından İzmir'in alınmasına kadar geçen 14 gün içinde Yunan müfettişlerini ürkütmekten çekinen Mustafa Kemal, savaşı ufak çapta bir hareket olarak göstermeye çalıştı. Fakat İngilizler işin farkına varmıştı. Lloyd George çıkışına döndü

DOMINYON
LAR ACELE
ASKER
GÖNDER-
SİNLER

9 Eylül günü atlarının ağzından köpükler saçılan Türk süvarileri Akdeniz'e vardılar

10 Eylül. Mahşeri bir kalabalığın doldurduğu İzmir sokaklarında bir süvari tümeni ağır ağır ilerliyordu. Atlar ve biniciler bitkindi. Fakat süvariler mutluydu. Gözlerinde za-

ferin se-
vinci vardı

süvarilerin arkasından defne yaprakları ile süslenmiş bir otomobil belirdi. 9 Eylülü yatan Altın Saçlı Kahraman geliyordu

İzmir limanında İngiliz savaş gemileri vardı. Mustafa kemâl geldi, karargâhını tam onların karşısına kurdu

İngiliz konsolosu koşup geldi; yüksek perdeden konuştu

BİZE SAVAŞ MI İLÂN EDECEKSİNİZ ?

BENİM BURADA KENDİ VATANIMDA OLDUĞUMU BİLMİYOR MUSUNUZ ? SİZ HÂLÂ O ZİHNİYETTE İSENİZ BİZ BİRİBİRİMİZLE ESASEN SAVAŞ HALİNDEYİZ DEMEKTİR. ÖYLE İSE EVET, BİR KERE, YÜZ KERE DAHA

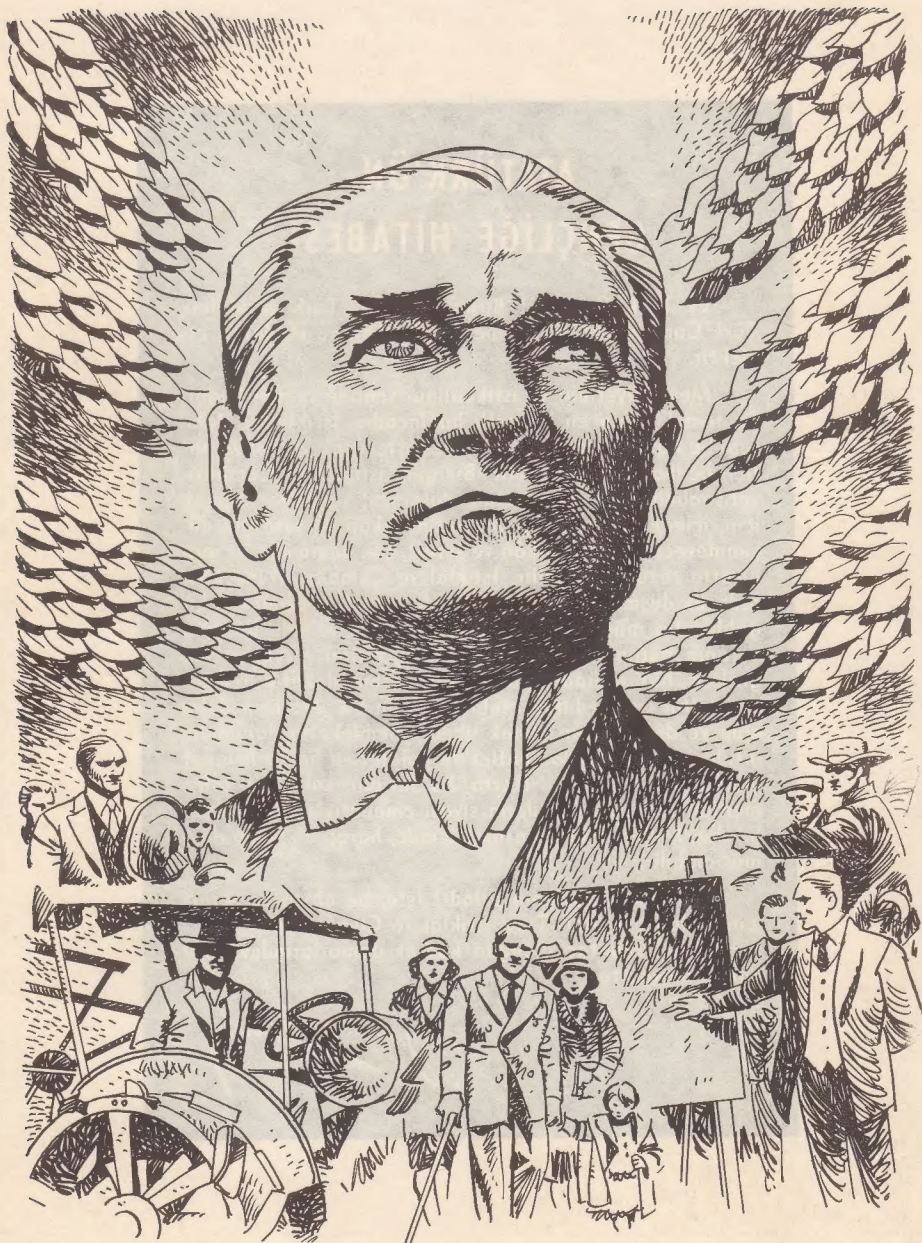
SAVAŞ İLÂN EDİYORUM

Bu senaryonun hazırlanmasında şu eserlerden faydalanılmıştır :

- ★ NUTUK - Kemâl Atatürk
- ★ BİR ULUSUN DOĞUŞU - L. Kinras
- ★ ÇANKAYA - Fali Rıfki Atay
- ★ TEK ADAM - Ş.S. Aydemir
- ★ İNÖNÜNÜN HATIRALARI - S. Selek
- ★ İNÖNÜ ATATÜRK'Ü ANLATIYOR - A. İ.
- ★ ÇANAKKALE DESTANI - N. H. Uluğ
- ★ SINIF ARKADAŞIM ATATÜRK - A. F. Ç.
- ★ ATATÜRK'TEN HATIRALAR - A. Metin
- ★ BOZKURT - Armstrong
- ★ KURT VE PARS - Benoîs Mechin
- ★ HAYAT TARİH MECMUASI

AYHAN BAŞOĞLU

ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ

Ey Türk Gençliği! Birinci vazifen Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyeti'ni, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. Istikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahili ve harici, bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve Cumhuriyet'i müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok nâmüsaî bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve Cumhuriyet'ine kastedecek düşmanlar bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhid edebilirler. Millet, fakr ü zaruret içinde, harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen Türk istiklâl ve Cumhuriyeti'ni kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk